

Activitatea Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni în anii 2015 și 2016

The activity of the National Museum of Eastern Carpathians in 2015 and 2016

Valeriu Cavruc¹
Dan Buzea²
Cristina Felea-Baubec³

ABSTRACT

The National Museum of the Eastern Carpathians represents the only state national museum located in the area comprising and surrounding the Eastern Carpathian Mountains, including references to Transylvania, Maramureș, Moldavia and Wallachia. The museum's mission is to research, preserve and promote the cultural heritage considered representative for prehistory, Dacian and Roman Ages, post-roman period, also Romanian heritage and all that is considered representative for the cultural interactions occurred in this space.

All the museum's programs and projects, either those belonging to the Minimal Activity Plan or the additional ones were designed to respond to this mission. Thus, field investigations targeting the prehistoric heritage were undertaken for the Paleolithic period in the Vârghiș carst area, those for the Neolithic in Brașov and Ciuc Depressions, those for the Bronze Age and First Iron Age in Brașov and Ciuc Depressions and in the Someșul Mare Basin. The Dacian heritage was explored in the Ciuc and Brașov Depressions, while the Roman border was researched along its eastern layout, from Brașov Depression to the Someșul Mare basin. The museum continued the investigations of the post-roman (4th-6th centuries AD) heritage, in Sfântu Gheorghe Depression. The Romanian heritage (historical and memorialistic) originates from Țara Bârsei, Sfântu Gheorghe and Ciuc Depressions. The Museum has been involved directly in the elaboration process of the scientific documentation necessary to include the Roman Limes in Dacia in the UNESCO World Heritage List.

Among the museum's projects undertaken during 2015-2016 we name the following: Palaeolithic in the area of Vârghiș carst; Eneolithic in south-eastern Transylvania; The prehistoric, protohistoric, ancient and medieval exploitation of salt in eastern Transylvania; Dacians in eastern Transylvania; National Programme LIMES – the eastern border of Roman Dacia; South-eastern Transylvania during the post-roman period (3rd – 6th centuries AD); The Romanian confessional education system in eastern Transylvania (end of 18th century – beginning of the 20th century); Conservation, restoration, inventory and classification of museum's heritage; The revision of permanent exhibitions; Designing and presentation of temporary exhibitions (Mineral waters in eastern Transylvania - the exploitation of mineral water in the baths' industry in eastern Transylvania during the 19th century and first half of the 20th century; ZBOR/Walls, Towers, Towns, Ruins – Getting closer to the Dacian fortresses in eastern Transylvania; The Romanian Countries Union at 24th of January 1859; The Great Union from 1918; Oina – a game of our forefathers); organisation of annual scientific sessions of the museum, the 12th and 13th editions; national sessions of scientific communications 'Romanian in south-eastern Transylvania. History, culture and civilisation' the 24th and 25th editions; the publication of the annual journal 'Angustia' (numbers 19 and 20); the publication of the 'Notebooks from Araci' (number 5 to 8); the organisation of the Creative Circle 'Tradition and Modernity'; organisation of the

---

1 valer.kavruk@mncr.ro

2 buzealuci@yahoo.com

3 feleacristina@gmail.com

event the 'Night of Museums'; organisation of open lectures, 'Other Kind of School' events, the 'Day of the Romanian Literature' and of many others cultural manifestations involving the First Romanian School and the Romulus Cioflec House.

Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni este singura instituție muzeală de stat de expresie românească pe teritoriul județelor Covasna și Harghita și, totodată, singură instituție muzeală de rang național în tot arealul Carpaților Răsăriteni cuprinzând teritoriile carpatice, subcarpatice și pericarpatice ale Transilvaniei, Maramureșului, Moldovei și Munteniei. În condițiile în care muzeele locale din aceste două județe au ca o preocupare principală patrimoniul maghiar și secuiesc, MNCR trebuie să asigure, înainte de toate identificarea, cercetarea, conservarea, restaurarea și valorizarea patrimoniului cultural românesc, preistoric, dacic și roman pe teritoriul județelor Harghita și Covasna. În același timp, muzeul trebuie să integreze acest patrimoniu în peisajul cultural al întregului areal al Carpaților Răsăriteni – de la Subcarpații Prahovei și Buzăului până la Bucovina și Maramureș. În aceste condiții, MNCR contribuie la un echilibru între aspirațiile culturale locale și cele naționale și europene. În conformitate cu această viziune, instituția, în perioada 2015 – 2016, la fel ca și în anii precedenți, atât cât i-au permis resursele umane și economice, a inițiat și realizat atât proiecte privind istoria, cultura și civilizația românească din județele Harghita și Covasna (de exemplu, Prima Școală Românească din Sfântu Gheorghe, Casa Memorială „Romulus Cioflec”, Etnografia românească din sud-estul Transilvaniei ș.a.), cât și proiecte de anvergură teritorială și tematică care vizează teme de interes național și european (de exemplu: Arheologia sării în Transilvania, civilizația Cucuteni-Ariușd-Tripolie, Limesul Daciei Romane ș.a.). De aceea, ca și în anii precedenți, programele și proiectele derulate au vizat patrimoniul cultural din

sud-estul, estul și nord-estul Transilvaniei, în strânsa legătura cu restul Transilvaniei, Moldova și Muntenia.

Misiunea Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni constă în *cercetarea, prezervarea și promovarea patrimoniului cultural preistoric, dacic, roman, postroman și românesc, precum și a celui care privește interferențele etnoculturale din arealul Carpaților Răsăriteni*. Muzeul este o instituție de cultură, de drept public, fără scop patrimonial, pusă în slujba societății și deschisă publicului, care colecționează, conservă, cercetează, restaurează, comunică și expune, în scopul cunoașterii, educării și recreării, mărturii materiale și spirituale ale existenței și evoluției comunităților umane, precum și cele ale mediului înconjurător. Muzeul organizează sau oferă cadrul de desfășurare pentru activitățile privind constituirea, dezvoltarea, cercetarea, restaurarea, evidența și valorificarea patrimoniului cultural în arealul Carpaților Răsăriteni. Valorificarea patrimoniului cultural se face prin organizarea expozițiilor, sesiunilor, simpoziunilor, colocviilor, conferințelor și meselor rotunde, lecțiilor publice, precum și prin publicații adresate deopotrivă publicului și specialiștilor.

Toate programele și proiectele realizate de instituție în perioada raportată, atât cele stipulate în planurile minimale anuale cât și cele realizate peste prevederile acestora, au fost subordonate în mod exclusiv îndeplinirii acestei misiuni. Astfel, cercetările de teren și cele efectuate asupra patrimoniului aflat în administrarea instituției au vizat patrimoniul *preistoric (paleolitic din carstul Vârgheiș, neo- și eneolitic din depresiunile Brașov și Ciuc, epoca bronzului și prima epocă a fierului din Depresiunea Brașov, Depresiunea Ciuc, Subcarpații Transilvaniei și Bazinul So-*

meșului Mare). Cercetările privind patrimoniul *dacic* au vizat în principal depresiunile Brașov și Ciuc. Cercetările de teren privind epoca Daciei romane a cuprins vestigiile din zona graniței sale de est – pe toată latura vestică a Carpaților Orientali, de la Depresiunea Brașov până la Bazinul Someșului Mare. Instituția a continuat cercetările privind patrimoniul cultural *postroman* (sec. IV-VI) care provine din Depresiunea Sfântu Gheorghe. Patrimoniul *românesc* (istorico-documentar și memorialistic) care a făcut obiectul activităților de cercetare ale instituției provine în principal din Țara Bârsei, Depresiunea Sfântu Gheorghe și Depresiunea Ciuc). Totodată, cercetările au vizat interferențele culturale dintre Transilvania, Moldova și Muntenia. Activitățile de *prezervare* a patrimoniului (conservare, evidența, restaurarea, clasarea) s-au referit în principal la patrimoniul preistoric, dacic, roman, postroman și românesc din arealul Carpaților Răsăriteni. Activitățile de promovare a patrimoniului (expoziții, publicații, conferințe, lecții deschise, interviuri în presă etc.) a vizat patrimoniul preistoric, dacic, roman, postroman și românesc din arealul Carpaților Răsăriteni, cu precădere pe latura transilvăneană a acestui areal.

MNCR este implicat în mod nemijlocit în elaborarea documentației științifice pentru dosarul *Limesului Roman din Daci*, în vederea nominalizării acestuia în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO.

Totodată, în virtutea unui Protocol de Colaborare încheiat între Ministerul Culturii din România și Republica Moldova, MNCR s-a implicat în mod nemijlocit în elaborarea și susținerea dosarului de nominalizare în Lista UNESCO a *Peisajului Arheologic Orheiul Vechi*.

Instituția a avut activitatea susținută și în ceea ce privește *valorificarea patrimoniului cultural*. În acest sens, au fost elaborate, organizate și itinerate expoziții tematice temporare, au fost realizate materiale

de promovare a cetăților dacice din estul Transilvaniei ș.a.; organizate manifestări culturale și științifice. Totodată, salariații MNCR au participat la numeroase manifestări culturale-**științifice naționale și internaționale**.

Obiectivul general al instituției îl constituie *cercetarea, conservarea, valorizarea și integrarea patrimoniului cultural din arealul Carpaților Răsăriteni în serviciile culturale și educaționale, precum și în dezvoltarea științifică în domeniul socio-uman, pe plan regional, național și internațional*.

Obiective specifice ale instituției sunt:

- Identificarea, cercetarea, documentarea și dezvoltarea patrimoniului arheologic, etnografic, artistic, istorico-documentar și memorialistic din arealul Carpaților Răsăriteni;

- Conservarea, restaurarea și evidența științifică a patrimoniului arheologic, etnografic, istorico-documentar și memorialistic din arealul Carpaților Răsăriteni;

- Interpretarea, expunerea publică și introducerea în circuitul științific și a patrimoniului arheologic, etnografic, artistic, istorico-documentar și memorialistic din arealul Carpaților Răsăriteni, în scopul punerii acestuia în slujba progresului științific, educației și încântării publicului.

Activitatea instituției în perioada raportată a urmărit realizarea tuturor obiectivelor de mai sus. Astfel, în ceea ce privește *identificarea patrimoniului*, instituția a reușit să descopere și documenteze o serie de bunuri culturale relevante pentru profilul muzeului: situri și peisaje arheologice, numeroase artefacte, mărturii relevante privind istoria și civilizația românească din arealul Carpaților Răsăriteni.

În ceea ce privește *cercetarea și documentarea patrimoniului*, instituția a realizat o serie de proiecte de cercetări arheologice, etnografice și istorico-documentare de teren. Cele mai de seamă rezultate ale

cercetărilor efectuate vizează *Arheologia sării, Civilizația dacică și Limesul Daciei Romane*. Cu rezultate notabile s-au soldat și cercetările arheologice privind *Paleoliticul din Peisajul natural-cultural Vârghiș*, precum și cele istorico-documentare privind *Istoria învățământului confesional românesc din sud-estul Transilvaniei*.

A fost continuată cercetarea patrimoniului aflat în administrarea instituției. Astfel, o serie de proiecte au vizat reevaluarea științifică a patrimoniului aflat în administrarea muzeului. Printre astfel de activități menționăm expertizarea științifică a lotului bogat de artefacte preistorice de lemn descoperite în situri de exploatarea sării în estul și nord-estul Transilvaniei (jud. Harghita, Mureș și Bistrița-Năsăud), stabilirea componenței chimice a artefactelor de cupru și bronz; expertizele antropologice și arheozoologice ale materialului osteologic descoperit în situri arheologice la Olteni, Reci, Zoltan (jud. Covasna) și Păuleni (jud. Harghita); expertizarea științifică a lotului bogat de unelte preistorice confecționate din os, corn și cochilii acumulate în urma cercetărilor arheologice efectuate în aceleași situri.

Cercetările efectuate în perioada raportată, pe de o parte au sporit în mod considerabil patrimoniul instituției, iar pe de alta – i-au dezvăluit multe din valențele cognitive și, totodată, au adus date prețioase privind contextele naturale și culturale ale acestuia. Rezultatele acestor cercetări sunt parțial valorizate prin publicații, expoziții, lecții deschise, iar în viitor vor servi la organizarea unor expoziții tematice și de bază.

În această perioadă MNCR a inițiat, elaborat și implementat două categorii de programe:

1. Programe care vizează activitatea permanentă, finanțate din subvenția acordată de autoritate, din cofinanțări și venituri proprii;

2.a Programe distincte finanțate în totalitate din fonduri atrase. Acestea, în mod concomitent, se referă la mai multe domenii: cercetare de teren, cercetarea patrimoniului propriu, cercetarea patrimoniului altor muzee, promovarea, activități cu public etc.

- Program: **Conservarea patrimoniului muzeal**

- Subprogram: **Conservarea preventivă a patrimoniului cultural**

- Subprogram: **Conservarea invazivă a patrimoniului cultural**

- Program: **Restaurarea patrimoniului muzeal**

- Program: **Evidența și clasarea patrimoniului muzeal**

- Program: **Cercetarea patrimoniului cultural aflat în administrarea MNCR**

- Subprogram: Cercetarea patrimoniului arheologic aflat în administrarea MNCR

- Subprogram: Cercetarea patrimoniului etnografic aflat în administrarea MNCR

- Subprogram: Cercetarea patrimoniului istorico-documentar aflat în administrarea MNCR.

- Program: **Cercetări de teren**

- Subprogram: **Cercetarea siturilor arheologice-cheie din estul Transilvaniei**

- Subprogram: **Cercetarea etnografică de teren**

- Subprogram: **Cercetarea istorico-documentară în arhive.**

- Program: **Expoziții**

- Subprogram: **Expoziții de bază**

- Subprogram: **Expoziții temporare și itinerante.**

- Program: **Relații cu publicul**

- Subprogram: **Tradiție și Modernitate – Pedagogie muzeală**

- Subprogram: **Manifestări culturale-artistice și literare**

- Subprogram: **Activități culturale-sportive**

- Subprogram: **Lecții deschise**

Subprogram: **Manifestări culturale științifice**

Subprogram: **Realizarea unor produse culturale on-line.**

• Program: **Publicații**

2.b Programe distincte finanțate în totalitate **din fonduri suplimentare:**

• Program: **Programul Național Limes.** Sectorul estic (finanțat în mod distinct de MCIN)

• Program: **Granița de est a Daciei** (finanțat de UEFISCDI)

• Program: **Sud-estul Transilvaniei în perioada postromană** (finanțat de UEFISCDI)

• Program: **Etnoarheologia sării în spațiul intracarpatic al României** (finanțat de UEFISCDI). Titular – Universitatea Al. I. Cuza, MNCR – partener.

PROIECTE ÎN CADRUL PROGRAMELOR

Proiecte subsumate

Subprogramului *Conservarea preventivă a patrimoniului cultural:*

► Anul 2015. Proiect: **Efectuarea operațiunilor periodice necesare menținerii integrității obiectelor din lemn și textile aflate în patrimoniul MNCR.**

Acestea s-au efectuat conform normelor privind evidența și conservarea patrimoniului cultural, aprobat prin H.G. nr. 1111/11.09.2003. La obiecte din lemn, o degradare frecvent întâlnită este biodegradarea datorată atacului de insecte xilofage, cunoscute în termeni uzuali drept atac de carii. Aceste atacuri s-au observat la bunurile de patrimoniu din lemn depozitate în anexa de la sediul Primei Școli Românești. Textilele de cele mai multe ori sunt atacate de molii. Tratamentele s-au aplicat asupra cca. **500** de piese, dintre care 2 construcții: moară de apă, alcătuită

din bârne masive din lemn; un *găbănaș* - o bucătărie de vară, lucrată din bârne subțiri de molid; piese de uz gospodăresc (unelte agricole, tâmplărie, dogărie, textile etc.). Tratamentul chimic împotriva atacurilor de insecte xilofage s-a efectuat prin pensularea obiectelor cu o soluție formată din acid boric, bicromat de potasiu și sulfat de cupru. Tratamentul chimic împotriva atacurilor de molii.

► Anul 2016. Proiect: **Tratamente curative periodice aplicate bunurilor etnografice din lemn, textile și metal**

Lider de proiect: M. Mureșan. Echipa: L. Dănilă, E. Filip.

Activități:

- Desprăfuirea obiecte etnografice din lemn, textile și metal
- Aerisirea obiectelor etnografice textile
- Tratarea obiectelor etnografice textile păstrate în depozit cu naftalină
- Tratarea obiectelor etnografice textile aflate în spații expoziționale cu insecticid pentru tratamentul rezidual al suprafețelor – K-OTHRINE
- Tratarea obiectelor de metal cu Feruginol.

Rezultate:

- 898 obiecte etnografice textile tratate aflate în depozit
- 77 obiecte etnografice textile din expoziție
- 24 obiecte de metal.

► Anul 2016. Proiect: **Conservarea preventivă a bunurilor arheologice din metale și ceramică**

Activități:

- Curățirea mecanică a 355 obiecte arheologice de metal (fier, cupru, bronz, argint)
- Curățirea mecanică a 17088 obiecte arheologice de ceramică (vase și fragmente ceramice)
- Aplicarea soluțiilor anticorozive la 355 obiecte arheologice de metal.

Rezultate principale ale proiectului:

- 355 obiecte arheologice de metal (fier, cupru, bronz, argint) tratate preventiv
- 17088 obiecte arheologice de ceramică (vase și fragmente ceramice) tratate preventiv.

► Anul 2016. Proiect: **Desalinizarea obiectelor arheologice din lemn descoperite în medii saline**

Activități:

- Curățirea mecanică a 61 obiecte arheologice din lemn descoperite în medii saline.
- Împachetarea cu folie de protecție pentru păstrarea umidității și protecția împotriva razelor UV a 61 obiecte arheologice din lemn descoperite în medii saline
- Ambalarea a 61 obiecte arheologice din lemn descoperite în medii saline, în vederea transportului la laboratorul de conservare din Suceava
- Imersarea în apă distilată circulatorie, în cuve speciale, a 61 de obiecte arheologice din lemn descoperite în medii saline
- Monitorizarea procesului de desalinizare prin măsurarea salinității.

Rezultate principale ale proiectului:

- 61 obiecte arheologice de lemn desalinizate descoperite în medii saline

Valorificarea rezultatelor:

- 61 fișe conservare completate înainte de aplicarea procesului de desalinizare
- Un set de fotografii (61 foldere) cu piesele de lemn fotografiate înainte de a fi trimise la laboratorul de conservare în vederea desalinizării
- 61 fișe conservare cu aceste piese efectuate de conservatorul autorizat
- Selectarea pieselor conservate care se pretează restaurării

Perspective de dezvoltare a proiectului pe termen scurt (2017):

- Consolidarea obiectelor de lemn desalinizate prin impregnarea cu PEG (percloretilenglicol).

► Anul 2016. Proiect: **Conservare invazivă a bunurilor etnografice din textile**

Activități:

- Perierea, scuturarea ușoară și spălarea manuală a 462 obiecte etnografice textile cu ajutorul substanțelor detergente ecologice.

Rezultate principale ale proiectului:

- 462 obiecte etnografice textile spălate.
- Valorificarea rezultatelor:
- Piese sunt expuse la Muzeul Oltului și Muzeului Superior din Miercurea Ciuc.

► Anul 2016. Proiect: **Conservarea invazivă a bunurilor etnografice din lemn**

Lider de proiect: M. Mureșan. Echipa: L. Dănilă, E. Filip.

Activități:

- Tratarea de două ori pe an a 555 de obiecte etnografice de lemn cu *Lignoprot*, în scopul combaterii insectelor xilofage și a eliminării mucegaiului.
- Tratarea pieselor de dimensiuni mari, respectiv 2 construcții: moară de apă – alcătuită din bârne masive din lemn și un *găbănaș* - o bucătărie de vară, lucrată din bârne subțiri de molid s-a efectuat prin pensularea cu o soluție formată din acid boric, bicromat de potasiu și sulfat de cupru.
- Piese de mici dimensiuni și anterior restaurate și conservate s-au tratat prin pensulare cu *Lignoprot*.

Rezultate principale ale proiectului:

- 555 de obiecte etnografice de lemn tratate.

Valorificarea rezultatelor:

- Actualizarea fișelor FAE și de conservare a pieselor de lemn conservate
- Obiectele conservate vor fi expuse în cadrul unor expoziții.

Proiecte subsumate Programului Restaurarea patrimoniului muzeal:

► Anul 2015. Proiect: **Restaurarea patrimoniului muzeal de lemn preistoric descoperit la Beclean – Băile Figa și la Orșova**

Activități:

- Selectarea pieselor și pregătirea documentației în vederea restaurării pieselor de lemn;
- Împachetarea și transportul pieselor la laboratorul de restaurare
- Realizare de fotografii din timpul activității specifice de restaurare
- Completarea cu lemn nou a lipsurilor
- Fixarea elementelor fracturate cu ajutorul unor bucăți de lemn de balsa și încheiate cu adeziv corespunzător.
- Chituirea crăpăturilor și fisurilor
- Biocidare preventivă cu Preventol
- Șlefuirea suprafețelor chituite
- Finisarea cu ceară și peliculizare cu selac
- Integrare cromatică.

Rezultate:

- 18 piese de lemn restaurate în patrimoniul MNCR
- 18 dosare de Restaurare.

► Anul 2016. Proiect: **Restaurarea patrimoniului muzeal de lemn preistoric descoperit la Beclean – Băile Figa și la Orșova**

Activități:

- Selectarea pieselor și pregătirea documentației în vederea restaurării pieselor de lemn;
- Împachetarea și transportul pieselor la laboratorul de restaurare
- Realizare de fotografii din timpul activității specifice de restaurare
- Completarea cu lemn nou a lipsurilor
- Fixarea elementelor fracturate cu ajutorul unor bucăți de lemn de balsa și lipite cu adeziv corespunzător.

- Chituirea crăpăturilor și fisurilor
  - Biocidare preventivă cu Preventol
  - Șlefuirea suprafețelor chituite
  - Finisarea cu ceară și peliculizare cu selac
  - Integrare cromatică
- Rezultate:
- 13 piese de lemn restaurate în patrimoniul MNCR
  - 13 dosare de Restaurare.

Proiecte subsumate Programului Evidența și clasarea patrimoniului muzeal:

► Proiect: **Evidența patrimoniului muzeal**

Perioada: anii 2015 - 2016. Loc de desfășurare: Spațiile MNCR.

Activități:

- Înregistrare a obiectelor de patrimoniu în Registrul Unic de Inventar (RUI),
- Completarea fișelor analitice,
- Completarea fișelor de conservare,
- Completarea dosarelor de restaurare,
- Introducerea fișelor în baza de date DOCPAT.

Rezultate în anul 2015:

- obiecte de patrimoniu înscrise în RUI: 1322 numere de inventar;
- fișe de conservare completate: 759 fișe;
- fișe analitice de evidență (FAI) completate: 1431 fișe;
- fișe introduse în DOCPAT: 1277 fișe.

În anul 2016:

- obiecte de patrimoniu înscrise în RUI: 363 numere de inventar;
- fișe de conservare completate: 981 fișe;
- fișe analitice de evidență (FAI) completate: 569 fișe;
- fișe introduse în DOCPAT: 525 fișe.

Tabel. Situația privind evidența patrimoniului muzeal la data de 31.12.2016

Categoriile evidența patrimoniului	2015	2016
Numere de inventar completate în RUI	1322	363
Fișe de conservare	759	981
Fișe Analitice de Evidență	1431	569
Fișe introduse în DOCPAT	1277	525

► Proiect: **Clasarea patrimoniului cultural**

Activitatea de clasare, pe parcursul existenței instituției, a evoluat lent. În anii precedenți, clasarea s-a realizat conform tabelului de mai jos.

Anul	Categoria fond/tezaur	Nr. ordinului de clasare	Nr. piese
2006	Tezaur	2193/09.05.2006	18
2008	Tezaur	2280/22.04.2008	4
	Fond	2292/22.04.2008	2
2014	Tezaur	2597/25.08.2014	31
	Fond	2597/25.08.2014	6
Total:		Total tezaur fond	53 8
		Total general	61

În ultimii ani, autoritatea a întârziat mult cu aprobarea propunerilor făcute. În cursul anilor 2015 – 2016 MNCR a pregătit **23 de dosare noi de clasare.**

Proiecte subsumate Programului Cercetarea patrimoniului aflat în administrarea MNCR

Subprogram

Cercetarea patrimoniului arheologic aflat în administrarea MNCR

► Proiect de cercetare de cabinet: **Plastica antropomorfă neo-eneolitică din patrimoniul MNCR.** Sistematizarea, încadrarea tipologică, cronologică și culturală

și interpretarea figurinelor antropomorfe și zoomorfe din perioada neo- și eneolitică aflate în administrarea instituției.

Perioada: în cursul anului 2015.

Loc de desfășurare: sediul central al MNCR.

Activități:

- Studiul microscopic și spectrometric a 20 figurine.
  - Realizarea fișelor analitice care cuprind următoarele date: tip, număr inventar, context, descriere (morfologie, materie primă, etapele procesării, urme de utilizare, rol funcțional probabil), dimensiuni, fotografii generale, precum și detalii microscopice pentru 20 de piese aparținând culturii Cucuteni-Ariușd.
  - Clasificarea și încadrarea tipologică.
- Responsabil: dr. Dan Buzea.

► Proiect de cercetare de cabinet: **Vestigiiile arheologice de la situl arheologic Olteni.** Sistematizarea și încadrarea tipologică, culturală și cronologică a materialului arheologic din situl arheologic *Olteni-Cariera de Nisip*, com. Bodoc, jud. Covasna). În anii 2001 – 2005, muzeul a efectuat săpături arheologice preventive în sit, pe o suprafața de 20.000 mp. În cadrul acestui sit au fost cercetate urme a 5 așezări suprapuse și o necropolă, după cum urmează: așezarea din perioada neolitică (cultura ceramicii liniare); așezarea din perioada eneolitică (cultura Precucuteni); așezarea din epoca bronzului (cultura Noua); așezarea din epoca dacică timpurie (sec. V – III a. Chr.); așezarea din perioada postromană (sec. V - VI); necropola din perioada dacică timpurie (sec. V – III a. Chr.).

Perioada: în cursul anului 2015. Loc de desfășurare – sediul central al MNCR.

Activități:

- Verificarea documentației de teren;
- Scanarea planurilor și profilelor desenate (planul sitului și 393 complexe);

- Ordonarea a cca. 1000 de fotografii digitale realizate în perioada 2001 – 2004 în teren, pentru Sectorul A a sitului;
- Prelucrarea digitală a planurilor și integrarea acestora în Planul General în format AutoCad (dwg);
- Procesarea datelor geospațiale și introducerea acestora în baza de date GIS;
- Introducerea datelor relevante privind 393 de gropi menajere (formă, dimensiuni, material, imagini, încadrarea cronologică și culturală etc.) în baza de date ACCESS;
- Expertizarea și sistematizarea a 302 de artefacte;
- Cercetarea magnetometrică de teren în zona Sectorului A a sitului, pe suprafața de 14.400 mp (cu rezultate elocvente privind gradul de ocupare a sitului în diferite perioade). Cercetarea s-a realizat pe 2 parcele agricole aflate la sud de zona ultimelor cercetări arheologice.
- Realizarea a 80 de fișe analitice noi asupra materialului arheologic de masă descoperit în locuințele din perioada postromană.

Responsabili: Al. Popa, D. Buzea.

► Proiect: **Studiul materialului arheozoologic din situl arheologic Reci, punctul Dobolika, județul Covasna.**

Perioada: în cursul anului 2015.

Loc de desfășurare – sediul central al MNCR și Muzeul Secuiesc al Ciucului.

Cu ocazia cercetării arheologice preventive în primăvara anului 2015 la fabrica de prelucrare și debitare a lemnului din Reci, punctul Dobolika, județul Covasna, au fost descoperite și documentate 110 complexe arheologice (în special gropi de diferite forme și dimensiuni), o mică parte fiind atribuite primei vârste a epocii fierului (cultura Gáva, sec. XI-IX a. Chr.), iar majoritatea la perioada La Tène

(civilizația dacică, sec. II. a. Chr. - sec. I p. Chr.). Rămășițe animale au fost prelevate din 49 gropi, dintre care 5 nu au putut fi determinate din punct de vedere cronologic, 3 au fost atribuite primei vârste a fierului, culturii Gáva, iar restul - perioadei dacice.

Activități:

- Prelucrarea primară a 1024 de rămășițe animaliere.
- Restaurarea și lipirea fragmentelor
- Selectarea a 793 fragmente faunistice din 49 complexe
- Determinarea speciilor, vârstelor, sexelor și patologiilor animalelor

Responsabil: dr. D.- L. Buzea. Colectiv: Kosa Bela, Imola Kelemen.

► Proiect: **Analiza microscopică, tehnologică și tipologică a 40 de artefacte descoperite în complexe arheologice de la Reci – Fabrica de Cherestea, jud. Covasna.** Responsabili: C. Beldiman, D. Buzea. Perioada: în cursul anului 2015. Loc de desfășurare: sediul central al MNCR, București – Universitatea București.

Activități:

- Realizarea fișelor de analiză care cuprind următoarele date: tipul, numărul de inventar, contextul, descrierea (morfologie, materie primă, etapele procesării, urme de utilizare, rol funcțional probabil), dimensiuni și fotografii generale, precum și detalii microscopice.

► Proiect: **Microscopia, Spectrometria și Patrimoniul Arheologic Mobil. Noi perspective asupra valorilor trecutului.** Cofinanțator: Administrația Fondului Cultural Național.

Lider de proiect: ACSCR, Parteneri: MNCR, Asociația Culturală „Cetatea Dacică Valea Zânelor” din Covasna, jud. Covasna, Colegiul Național „Octavian Goga” din Miercurea Ciuc, jud. Harghita, Asociația Cultural-Creștină „Justinian Teculescu” din

Voinești-Covasna, jud. Covasna. Responsabil: D. Buzea. Colectiv: Al. Popa, Andrea Chiricescu, V. Cavruc, C. Beldiman, Diana Maria Sztancs.

Activități:

- Au fost selectate piese arheologice preistorice atribuite culturilor Cucuteni-Ariușd, Costișa și Wietenberg, descoperite în situl de la Păuleni Ciuc „Dâmbul Cetății” jud. Harghita, artefacte din categorii diferite de materiale: metal, ceramică și materii dure animale (os, corn și dinți), relevante pentru proiect.
- Au fost selectate 120 de piese,
- 60 artefacte au fost analizate cu ajutorul microscopului digital
- 60 analizate cu ajutorul spectrometrului cu fluorescență cu raze „X”
- Piesele au fost fotografiate în detaliu, au fost elaborate documente, fișe de catalog, desene și secțiuni.

► Proiect de cercetare de cabinet: **Vestigii arheologice din situl Păuleni-Ciuc**

Perioada: pe parcursul anului 2016. Loc de desfășurare: Sediul central al MNCR, Muzeul Secuiesc al Ciucului (Miercurea-Ciuc), Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” (București). Lider de Proiect: V. Cavruc. Echipa: D. Buzea, Al. Comșa, Al. Popa, Kelemen Imola.

- Sistematizarea documentației științifice
- Studiu arheozoologic a 3586 de fragmente de oase animaliere
- Studiu antropologic a 280 de oase umane provenind de la 23 de indivizi
- Stabilirea componenței chimice a 5 obiecte de bronz (Al. Popa)
- Stabilirea speciilor și vârstelor animalelor domestice și sălbatice exploatate în perioada eneolitică și epoca bronzului la Păuleni
- Stabilirea vârstelor, sexelor și a patologiilor unor indivizi din epoca bronzului de la Păuleni

Rezultate:

- Alexandra Comșa, *Expertiza științifică a materialului osteologic uman de la Păuleni*, 2016, MNCR, manuscris.
- Kelemen Imola, *Expertiza științifică a materialului osteologic animalier de la Păuleni*, 2016, MNCR, manuscris.

Valorificare pe termen scurt:

- Elaborarea și publicarea rezultatelor de cercetare arheozoologică a materialului osteologic de la Păuleni, sub forma unui articol de cca. 30 pagini
- Elaborarea și publicarea rezultatelor de cercetare antropologică a materialului osteologic uman de la Păuleni, sub forma unui articol de cca. 20 pagini

Valorificare pe termen mediu:

- Publicarea Raportului Monografic al sitului
- Îmbunătățirea expoziției de bază la sediul central *Așezarea preistorică Păuleni-Ciuc*.

► Proiect de cercetare de cabinet: **Așezarea dacică de la Reci-Dobolika, jud. Covasna** (cercetarea științifică a patrimoniului rezultat din săpăturile preventive efectuate în anul 2015)

Perioada: pe parcursul anului 2016. Loc de desfășurare – sediul central MNCR. Lider de proiect: M.M. Ștefan. Echipa: D. Buzea, D. Ștefan, Al. Popa.

Activități:

- Realizarea planului general georeferențiat
- Verificarea documentației de teren și transcrierea textului din Jurnalul de Săpătură Arheologică realizat în anul 2015
- Expertizarea și sistematizarea artefactelor din piatră, lut, metal și ceramică
- Scanarea tuturor planurilor generale, a planurilor și profilelor, precum și a contextelor arheologice cercetate
- Documentarea fotografică a inventarului arheologic

- Digitizarea planurilor de săpătură
- Definirea și completarea atributelor din bazele de date spațiale
- Analiza tipologică a complexelor arheologice și a materialelor rezultate din săpăturile arheologice
- Stabilirea principalelor repere cronologice
- Identificarea principalelor analogii (sit arheologic, comportament depozițional)
- Analize spațiale privind microregiunea Reci în a doua epocă a fierului: cartarea siturilor, integrarea datelor spațiale din diferite surse.
- Analize de arheologia peisajului realizate în scopul reconstituirii peisajului arheologic din Preistorie.
- Analiza contextuală, cultural-arheologică a sitului arheologic de la Reci.

Rezultate:

- Plan general al sitului în format digital
- 112 planuri și profile de săpătură digitalizate (în format CAD)
- Hărți ale microzonei arheologice Reci
- Baza de date georeferențiată a complexelor arheologice
- Catalogul complexelor
- 260 de fișe FAE
- Catalogul ilustrat al pieselor descoperite
- Schema cronologică a sitului
- Clasificarea principalelor categorii funcționale de inventar
- Clasificarea morfologică a complexelor cercetate.

Valorificarea parțială în 2016:

- M.M. Ștefan, D. Buzea, *Așezarea dacică de la Reci-Dobolika, jud. Covasna*. Comunicare științifică susținută în cadrul Sesiunii Științifice a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, ediția a XIII-a, Miercurea-Ciuc, 13-15 decembrie 2016
- M.M. Ștefan, D. Buzea, D. Ștefan, Al. Popa, *Raport de cercetare*.

Perspective de valorificare pe termen scurt (2017-2018):

- Elaborarea și publicarea Raportului monografic *Așezarea dacică de la Reci-Dobolika*
- Introducerea rezultatelor cercetărilor de la Reci într-o expoziție tematică privind cultura dacică în sud-estul Transilvaniei. Perspective de valorificare pe termen mediu (2020/2021)
  - Integrarea rezultatelor cercetărilor într-un studiu monografic privind cultura dacică în sud-estul Transilvaniei.
  - Valorificarea expozițională a rezultatelor cercetării în cadrul unei expoziții tematice.

► Proiect de cercetare de cabinet: *Așezarea din epoca postromană de la Olteni – Cariera de Nisip, jud. Covasna* (cercetare științifică a vestigiilor din sec. IV – V descoperite prin săpăturilor arheologice preventive la Olteni în anii 2001 – 2010). Lider de proiect: Al. Popa. Echipa: D. Buzea, D. Ștefan, Zs. L. Bordi (DCJ Covasna), Kelemen Imola (Muzeul Secuiesc al Ciucului). Perioada: pe parcursul anului 2016. Loc de desfășurare: sediul central al MNCR.

Activități:

- Verificarea documentației de teren și transcrierea pe calculator a textelor din jurnalele de săpătură arheologică din anii 2001 – 2005 (D. Buzea)
- Scanarea planurilor și profilelor arheologice realizate în anii 2001 – 2005 (D. Buzea)
- Studiu arheozoologic al unui lot din 1825 de fragmente de oase animaliere, provenite din 7 locuințe (L1, L2, L3, L4, L5, L6, L8) și din 59 de gropi "menajere" atribuite perioadei postromane (Kelemen Imola și D. Buzea)
- Realizarea statisticii materialului ceramic din 2 locuințe din perioada postromană de la Olteni (L.5 și L.8)
- Cercetarea aeriană a microzonei Olteni (D. Ștefan și D. Buzea)
- Ilustrația materialului arheologic (Al. Popa, Zs. L. Bordi)

- Obținerea documentației topo pentru pregătirea aplicației GIS
- Dezvoltarea și testarea bazei de date pentru prelucrarea materialului arheologic descoperit în situl de la Olteni "Cariera de Nisip", integrarea bazei de date în sistem GIS.

Rezultate din 2016:

- Localizarea și delimitarea spațială a sectorului sudic al sitului, compatibilă cu hărțile digitale
- Evidențierea anomaliilor locale, respectiv structurii interne, în partea de sud a sitului pe o suprafață de 120 x 120 m, aflată în imediata apropiere de taluzul abandonat al carierei.
- Set de fotografii digitale pentru materialul ceramic analizat (137 fragmente de vase întregibile, plan și detalii);
- 137 de desene profil cu reconstituire diametru vas (în funcție de fiecare situație) (format corel și pdf)
- 137 de fise cu date tipologice și stilistice pentru fiecare fragment ceramic analizat.
- Un Catalog – text word cu descrierea materialului analizat.
- Set de fotografii și filme aeriene
- Planul topografic al sitului
- Un studiu arheozoologic al materialului faunistic descoperit în complexele postromane
- Analiza și documentarea materialului ceramic de masă provenit din locuințele 5 și 8.

Valorificarea rezultatelor în 2016:

- Al. Popa, D. Buzea, *Stadiul cercetărilor vestigiilor arheologice din perioada postromana de la Olteni*, Comunicare științifică în cadrul Sesiunii Științifice a MNCR, Ediția a XIII-a, 13-15 decembrie 2016, Miercurea-Ciuc.

Perspective de valorificare pe termen scurt (2017-2018):

- Prezentarea descoperirilor de la Olteni – locuirea postromană în cadrul

unor lecții deschise organizate la muzeu sau în alte locații

- Prezentarea unor artefacte deosebite în presa locală și în mediul on line
- Elaborarea și publicarea unor articole în reviste de specialitate privind situl arheologic de la Olteni – locuirea postromană.

Perspective de valorificare pe termen mediu (2019 – 2021):

- Integrarea rezultatelor cercetărilor într-un studiu monografic privind locuirea postromană de la Olteni în contextul sud-est transilvănean.
- Valorificarea expozițională a rezultatelor cercetării în cadrul unei expoziții tematice.

► 2016. Proiect de cercetare de cabinet: **Epoca bronzului târziu din Valea Olului Superior în lumina cercetărilor efectuate de MNCR în anii 1996-2016** (Etapa 1). Lider de proiect: V. Cavruc. Echipa: D. Buzea, D. Ștefan, M.M. Ștefan, Al. Popa, J. Puskas.

Activități:

- Analiza metalografică a 31 de artefacte de bronz de la situl Zoltan – *screening* de masă al compoziției chimice a pieselor de bronz. Spectrometrie de fluorescență cu raze „X” cu energie dispersivă (*Energy Dispersive X-ray Fluorescence Spectrometry* (Al. Popa)
- Cercetarea a 283 de artefacte din materii dure de origine animală (MDA) (V. Cavruc, C. Beldiman, D. Buzea)
- Realizarea materialului ilustrativ pentru contextele și artefactele cercetate (V. Cavruc, D. Buzea și Puskas)
- Sistematizarea documentației științifice (V. Cavruc)
- Elaborarea prospectului monografiei sitului (V. Cavruc)

Rezultate:

- Expertiza tehno-tipologică a artefactelor de MDA descoperite la Zoltan

- Componenta aliajului a 31 de obiecte de bronz descoperite la Zoltan
- Arhiva științifică a documentației științifice privind cercetările efectuate la situl de la Zoltan
- Documentarea și realizarea planșelor/figurilor grafice pentru complexele cercetate în perioada 1996-2001 (44 de gropi "menajere" cu planuri și profile).
- Prospectul Monografiei arheologice a sitului

Perspective de dezvoltare pe termen scurt (2017-2018):

- Elaborarea și publicarea unui articol privind locuirea din epoca bronzului târziu din situl arheologic Zoltan (2017)
- Publicarea monografiei arheologice Zoltan (2018)

Perspective pe termen mediu (2019-2020):

- Prelucrarea științifică a loturilor de materiale din epoca bronzului târziu de la Jigodin și Olteni
- Elaborarea lucrării monografice Epoca bronzului târziu în Valea Oltului Superior
- Integrarea rezultatelor cercetării într-o expoziție tematică.

► Proiect de cercetare de cabinet: **Instalații și unelte preistorice și medievale de lemn descoperite la Băile Figa (jud. Bistrița-Năsăud) în anii 2013-2016.** Proiect aflat în curs de desfășurare cu termen de finalizare sfârșitul anului 2017. Lider de proiect: V. Cavruc. Echipa: D. Ștefan, M.M. Ștefan, D. Buzea.

Activități:

- Realizarea documentației științifice (catalog și fișe analitice)
- Fotografieră artefactelor la rezoluție mare
- Desenarea și reconstituirea grafică a artefactelor

Rezultate intermediare:

- 87 de fișe analitice de artefacte.
- 300 fotografii de rezoluție mare
- 87 desene grafice

Perspective de dezvoltare: Până la sfârșitul anului 2017 proiectul va fi finalizat.

Perspective de valorificare pe termen scurt (2017-18):

- Elaborarea și publicarea unui articol științific
- Integrarea rezultatelor cercetării în proiectul unei expoziții tematice.

Perspective de valorificare pe termen mediu (2019 - 2021):

- Integrarea rezultatelor într-un studiu monografic asupra sitului arheologic Băile Figa.

► Proiect de cercetare de cabinet: **Așezarea dacică de la Reci-Dobolika, jud. Covasna** (prelucrarea științifică a patrimoniului rezultat din săpăturile preventive efectuate în anul 2015).

Lider de proiect: M.M. Ștefan. Echipa: D. Buzea, D. Ștefan, Al. Popa. Proiect aflat în curs de desfășurare cu termen de finalizare sfârșitul anului 2017.

- Realizarea catalogului ilustrat al complexelor (foto, desen, descriere, piese speciale descrise organizate pe complexe) asociat planului general

Rezultate intermediare:

- Catalog ilustrat al complexelor
- Baza de date a complexelor georeferențiată
- Articol sintetic pentru revista *Angustia*: M.M. Ștefan, D. Buzea, J. Puskas, *Cercetările preventive în situl din epoca fierului de la Reci Dobolika, jud. Covasna. Raport preliminar*

Perspective de valorificare pe termen scurt:

- Redactarea finală a monografiei cercetărilor din 2015.

Proiecte subsumate Subprogramului Cercetarea patrimoniului etnografic aflat în administrarea MNCR

► Anul 2015. Proiect de cercetare de cabinet: **Portul popular din zona etnogra-**

fică Covasna-Harghita (sistemizarea și expertizarea obiectelor de port popular aflate în fondurile MNCR). Responsabili: Andrea Chiricescu și Florina Bănică.

Activități:

- Obiectele de port popular aflate în fondurile instituției au fost inventariate,
- Pentru o parte din acestea s-au elaborat fișe analitice și cele de conservare.

Proiecte subsumate Programului Cercetarea patrimoniului istorico-documentar aflat în administrarea MNCR

► Proiect de cercetare: **Cercetarea documentelor istorice din patrimoniul MNCR**. Lider de proiect: MNCR. Parteneri: Centrul Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Colan” din Sfântu Gheorghe. Responsabil: dr. Ana Doboreanu. Colectiv: Florina Bănică, Herțeg Florin.

Activități:

- Au fost studiate și documentate, fișate și descrise toate documente aflate în patrimoniul MNCR cu privire la istoria și memorialistica spațiului sud-est și est Transilvănean.
- Fișe analitice de document .

Proiecte subsumate Programului Cercetări de teren

**Proiecte subsumate
Subprogramului
Cercetări arheologice de teren**

► Anul 2015. Proiect: Săpături arheologice și cercetări interdisciplinare în situl dacic de la **Reci-Dobolika, jud. Covasna**.

Proiectul de construcție al firmei Holzindustrie Schweighofer SRL Sebeș – Sucursala Reci a fost determinat de lucrările privind realizarea unui canal de decantare în zona localității Reci, din punctul „Fabrica de prelucrare și debitare a lemnului din Reci” sau „Dobolika”, cum este cunos-

cut în literatura arheologică, pe lungimea de 700 m și lățimea medie de 10 m, spre punctul de vărsare în pârâul Pădureni. Cercetarea a avut ca scop descărcarea terenului de sarcina arheologică și recuperarea informațiilor de natură arheologică în zona de construire a canalului pentru evacuarea apei din Fabrica de cherestea Reci, în pârâul Pădureni, prin traversarea sitului arheologic „Dobolika”. **În urma cercetărilor arheologice efectuate, au fost descoperite și documentate 110 complexe arheologice: în principal gropi menajere de diferite forme și dimensiuni. Din punct de vedere cronologic**, acestea sunt atribuite primei vârste a epocii fierului (cultura Gáva, sec. XI - IX î. Hr.) și celei de-a doua epoci a fierului (sec. I î. Hr. – sec. I d. Hr.) atribuite culturii dacice. Ultimele reprezintă marea majoritatea complexelor cercetate.

Responsabil: dr. V. Cavruc. Echipa de cercetare: D.-L. Buzea, Al. Popa, M.-M. Ștefan, A. Kovacs și J. Puskás.

► Anul 2015. Proiect: **Săpături arheologice și cercetări interdisciplinare în cetatea dacică Covasna-Cetatea Zănelor**, jud. Covasna.

Lider de proiect: Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei. Parteneri: MNCR, Muzeul Brăilei, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, Muzeul Național de Istorie a României. Colectiv: Viorica Crișan (Responsabil – MNIT); Valeriu Sîrbu (MB). Colaboratori: Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan, Dan Buzea (MNCR). Perioada de desfășurare: iulie – august. Cercetările din anul 2015 s-au desfășurat pe Terasa a II-a, în secțiunea 7H. În zona cercetată s-au descoperit numeroase vase ceramice, unelte de fier, bronz, lut și piatră, piese de podoabă (mărgelă, pandantive, cercei). Cea mai importantă descoperire a fost făcută pe terasa a II-a, unde au apărut urmele unui *sanctuar* cu mai multe aliniamente de gropi de stâlp și structuri de piatră.

► Anul 2016. **Proiect: Săpături arheologice și cercetări interdisciplinare în cetatea dacică Covasna Cetatea Zânelor, jud. Covasna.**

Finanțator: Ministerul Culturii. Titular de proiect: Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei. Parteneri: MNCR, Muzeul Brăilei, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, Muzeul Național de Istorie a României. Responsabil științific: V. Crișan (MNIT). Echipa: P. Pupeză (MNIT), V. Sîrbu (Inst. Arheologie București). Colaboratori din partea MNCR: M.M. Ștefan, D. Ștefan, D. Buzea.

Activități:

- Săpături arheologice – Extinderea suprafețelor cercetare în zona presupusului templu;
- Măsurători topografice GPS de clasa geodezică;
- Înregistrări fotografice și video aeriene de la mică altitudine.

Rezultate:

- Stabilirea întinderii construcției cu coloane care pare să fi fost un templu
- Artefacte descoperite: ceramica, unelte, monede (care vor fi predate, după analizele necesare la MNCR)

Valorificare în 2016:

- Raport de cercetare predat la tipar.

Valorificare în perioada 2017 – 2018:

- Publicarea raportului monografic.
- Integrarea rezultatelor cercetării într-un proiect de expoziție tematică.

► Anul 2015. Proiect: **Cercetarea arheologică sistematică privind exploatarea sării la Băile Figa, jud. Bistrița-Năsăud.** Parteneri: Universitatea Exeter, Marea Britanie, Complexul Muzeal Județean Bistrița-Năsăud; Muzeul Bucovinei, Universitatea București Responsabil: dr. Valeriu Cavruc. Membri: Prof. Emer. A. Harding (Universitatea Exeter), dr. D.-L. Buzea, dr. M.-M. Ștefan (MNCR).

Activități:

- Au fost continuate săpăturile arheologice în sectorul central al sitului.

- Au fost descoperite și cercetate urmele unor structuri de lemn (o fântână, garduri de scânduri și nuiete, alinamente de pari verticali), alături de jgheaburi, troace, pari, lopeți de lemn, topoare de minerit confecționate din piatră, precum și fragmente ceramice din sec. XI-IX î. Hr.

Valorificarea pe termen scurt:

- Rezultatele au fost publicate în revista *Angustia*

Valorificarea pe termen mediu:

- Rezultatele vor fi integrate într-o expoziție tematică.

► Anul 2015. Proiect: **Cercetări arheologice non-invazive de teren privind Exploatarea preistorică, antică și medievală a sării în Transilvania.**

Cercetările au fost efectuate în cadrul proiectului *Saltland. Călătorii virtuale prin peisajele culturale salifere ale Transilvaniei*. Finanțator: AFCN. Lider de proiect: MNCR. Parteneri: ACSCR și Complexul Muzeal Județean Bistrița-Năsăud.

Activități:

- Au fost efectuate filmări și fotografieri aeriene cu ajutorul dronelor și de la sol în **19 peisaje salifere** (suprafața totală cca. 300 ha) la: 1. *Orșova*, jud. Mureș (3 izvoare de apă sărată, 2 situri arheologice, o fântână de apă sărată); 2. *Sovata*, jud. Mureș (lacuri sărate, diapir de sare); 3. *Praid*, jud. Harghita (diapir de sare, sărături, pâraie sărate); 4. *Sânpaul*, jud. Harghita (lacuri sărate, o fântână de apă sărată, urmele arheologice a unei mine de exploatare a sării din prima epoca a fierului și evul mediu); 5. *Comănești*, jud. Harghita (1 pârâu sărat, 1 sit arheologic din epoca bronzului și o fântână de slatină); 6. *Ocna Mureș*, jud. Alba (lacuri sărate, urme de saline abandonate); 7. *Băile Figa*, jud. Bistrița-Năsăud (1 sit cu urme de exploatare a sării din epoca bronzului, fierului și evul mediu; căi de comunicare);

8. *Săşarm*, jud. Bistriţa-Năsăud (1 sit cu urme de exploatare a sării din epoca bronzului, fierului și evul mediu; o fântână de slatină); 9. *Caila*, jud. Bistriţa-Năsăud (1 sit cu urme de exploatare a sării din epoca bronzului și evul mediu; o fântână de slatină); 10. *Coldău*, jud. Bistriţa-Năsăud (o fortificație din epoca bronzului care a servit la controlul traficului de sare pe Someşul Mare); 11. *Blăjenii de Jos*, jud. Bistriţa-Năsăud (o rezervație botanică cu manifestări saline; o fântână cu slatină); 12. *Sărăţel 1*, jud. Bistriţa-Năsăud (3 situri din prima epocă a fierului, epocă dacică și epocă romană); 13. *Sărăţel 2*, jud. Bistriţa-Năsăud (lacuri și izvoare de apă sărată, 1 sit arheologic de exploatare a sării din perioada romană; 1 sit fortificat din epoca fierului și 1 din perioada romană); 14. *Sărăţel 3*, jud. Bistriţa-Năsăud (1 sit modern de valorificare a sării); 15. *Ocna Sibiului 1*, jud. Sibiu (1 sit neolitic); 16. *Ocna Sibiului 2*, jud. Sibiu (așezare romană în aria unei exploatări antice a sării); 17. *Ocna Sibiului 3*, jud. Sibiu (mine de sare abandonate, lacuri sărate); 18. *Turda*, jud. Cluj (salină, mine de sare, sărături, vestigii arheologice medievale); 19. *Ocnișoara*, jud. Alba (1 lac sărat, 1 sit arheologic medieval și o fântână cu slatină). Toate imaginile selectate și materialul aerovideografic obținut au fost editate în vederea montajului unui tur virtual. Acesta din urmă a fost realizat în două versiuni: de 41 min. și de 14 min. Coloana audio a fost constituită dintr-un fundal muzical. Au fost înserate explicații narate. Responsabil științific – dr. V. Cavruc. Colectiv: dr. D. Buzea, dr. M.-M. Ștefan.

Perspective de dezvoltare:

- Proiectul va fi dezvoltat în cadrul unui parteneriat MNCR cu Universitatea "A.I. Cuza" din Iași.

Valorificarea rezultatelor pe termen scurt:

- Rezultatele cercetărilor au fost integrate într-un film documentar (<https://www.youtube.com/watch?v=MRinR5Jjhw>).
- În anii 2015 – 2016, rezultatele cercetărilor au fost prezentate în cadrul unor manifestări științifice internaționale și naționale.

Valorificarea rezultatelor pe termen mediu:

- Publicarea unui articol de sinteză.
- Integrarea în cadrul unei expoziții tematice.

► Anul 2015. Proiect: **Cercetarea geofizică și geospațială a sitului fortificat din epoca bronzului de la Coldău-Varbă** (oraș Beclean, jud. Bistriţa-Năsăud).

Responsabil științific – V. Cavruc. Colectiv: Al. Popa, M.-M. Ștefan.

Rezultate:

- Au fost obținute date privind integrarea sitului în peisajul natural și arheologic al Bazinului Someșului Mare.
- Au fost depistate elementele structurilor defensive și numeroase complexe.
- Din cercetările efectuate, rezultă ipoteza plauzibilă conform căreia, situl fortificat de la Coldău-Varbă juca un rol important în organizarea și controlul centrelor de exploatarea sării din zonă și, totodată, a traficului sării pe Someşul Mare.

Valorificarea rezultatelor pe termen scurt:

- Rezultatele cercetărilor efectuate au fost integrate într-un film documentar.
- Rezultatele cercetărilor efectuate au fost prezentate în cadrul unei manifestări științifice naționale.

Valorificarea rezultatelor pe termen mediu:

- Publicarea unui articol științific.
- Integrarea rezultatelor în cadrul unei expoziții tematice.

► Anul 2015. Proiect: **Cercetarea**

arheologică de teren în situl paleolitic de la Costanda – Lădăuți (jud. Covasna), comuna Barcani, județul Covasna.

Lider de proiect: Universitatea „Valahia” din Târgoviște. Parteneri: MNCR; Direcția Județeană de Cultură Dâmbovița. Finanțarea a fost asigurată de Universitatea „Valahia”. Colectiv: dr. Marian Cosac (responsabil); dr. George Murătoreanu, dr. Radu Alexandru, dr. Dan Buzea, dr. Ulrich Hambach. Perioada de desfășurare: august – septembrie 2015.

Cercetarea a urmărit reevaluarea atribuirii culturale a etapei de locuire, dezvoltarea *in situ* a materialului arheologic de factură paleolitică, precum și colectarea de probe necesare cercetărilor interdisciplinare. Au fost prelevate probe pentru stabilirea unei datări absolute a momentului locuirii pe „Dealul Borșoșului”.

► Anul 2015. Proiect: **Cercetarea geospațială a Peisajului cultural-natural Cheile Vârghișului** (com. Vârghiș, jud. Covasna și com. Merești, jud. Harghita). Proiect multianual, început în 2014.

Lider de proiect: M. Cosac. Colectiv: G. Murătoreanu, Al. Rad, D. Vereș, D. Buzea, L. Niță (Universitatea *Valahia* din Târgoviște – organizator principal). Parteneri: Direcția Județeană de Cultură Dâmbovița; *Muzeul „Haáz Rezső”* din Odorheiul Secuiesc, MNCR.

Cheile Vârghișului reprezintă principalul areal carstic al Munților Perșani, situat în extremitatea nordică a acestora, la contactul cu Munții Harghita. În cadrul acestuia, au fost identificate peste 130 de peșteri amplasate pe patru nivele de carstificare, urme de numeroase etape ocupaționale din paleolitic și până în perioada modernă.

Activități:

- Cercetate siturile *Peștera Ursului*, *Abri 122* și *Peștera Calului*.
- Măsurători GPS în vederea localizării și delimitării exacte ale acestor obiective în teren.

Lider de proiect: Universitatea „Valahia” din Târgoviște. Parteneri: MNCR; Direcția Județeană de Cultură Dâmbovița; *Muzeul „Haáz Rezső”* din Odorheiul Secuiesc. Responsabil din partea MNCR: dr. Dan Buzea.

Activități în 2016:

- Continuarea săpăturilor arheologice în *Peștera Abri/1022* și *Peștera Ursului*
- Completarea documentației de teren cu privire la secvențele cronologice de locuire din cadrul peșterilor.

Rezultate:

- 2 peșteri cercetate prin săpături arheologice
- Patrimoniul arheologic descoperit, cercetat și documentat, a fost predat la MNCR
- 2 rapoarte de săpătură arheologică pentru CCAR – campania 2016
- Set de fotografii, planuri și profile de teren.

Perspective de valorificare pe termen scurt (2017):

- Completarea documentației arheologice pentru ansamblul de peșteri din Cheile Vârghișului
- Evaluarea arheologică a peșterilor în care sunt/au fost identificate urme antropice.

Perspective de valorificare pe termen mediu (2018 – 2020):

- Integrarea științifică a descoperirilor arheologice într-un studiu monografic *Paleoliticul din zona Cheile Vârghișului*.
- Integrarea rezultatelor în cadrul expozițiilor tematice viitoare.

► Anul 2015. Proiect: **Cercetări non-invazive în așezările culturii Cucuteni-Ariușd** (jud. Brașov, Covasna și Harghita).

Cercetarea a fost realizată în cadrul proiectului postdoctoral de cercetare *Cultura Ariușd: Periferie sau Centru*. Finanțat prin FONDUL SOCIAL EUROPEAN, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea

Resurselor Umane 2007-2013, Axa prioritară nr. 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”, Domeniul major de intervenție 1.5 „Programe doctorale și postdoctorale în sprijinul cercetării”, Titlu: „MINERVA – Cooperare pentru cariera de elită în cercetarea doctorală și postdoctorală”, Contract: POSDRU 159/1.5/S/137832.

Activități: Periegeze arheologice, aerofotografia cu ajutorul dronei de la altitudine mică și medie, cercetări geofizice, prelevarea de sol în siturile Ariușd din județul Covasna: *Aninoasa*, com. Reci, Punctul: La șezut; *Araci*, com. Vâlcele, Punctul: Coasta Csulak; *Ariușd*, com. Vâlcele, Punctul: Dealul Tyiszk; *Comolău*, comuna Reci, Punctul: Cetatea Mică; *Boroșneul Mic*, com. Boroșneul Mare, Punctul: Cetatea Bursucului/Măgura Rotundă; *Leț*, com. Boroșneul Mare, Punctul: Dealul Cetății; *Olteni*, com. Bodoc, Punctele: Cetatea Fetei și În Dosul Cetății; *Reci*, com. Reci, Punctele: Telek/Teleac și Câmpia lui Török/Grădina bisericii; *Hărman*, Punctul: Käsberg, jud. Brașov; *Malnaș Băi* „Füvenyestető”, jud. Covasna.

Valorificarea rezultatelor pe termen scurt:

- Rezultatele au fost prezentate în cadrul unor manifestări științifice naționale.
- Rezultatele au fost prezentate în cadrul unor lecții deschise pentru publicul muzeului.

Valorificarea rezultatelor pe termen mediu:

- Publicarea rezultatelor într-un volum privind eneoliticul din sud-estul Transilvaniei (estimativ în anul 2019).
- Folosirea rezultatelor cercetării pentru îmbunătățirea expoziției de bază a muzeului.

► Anul 2015. Proiect: **Estul Transilvaniei în perioada Daciei Romane**

Cercetare s-a desfășurat în cadrul unei colaborări cu Institutul German de Arheologie și prevede cercetarea istoriei și arhe-

ologiei sud-estului Transilvaniei în perioada romană, prin perspectiva schimbărilor culturale, sociale și demografice ce pot fi sesizate în estul Daciei după cucerirea romană. Prima etapă a programului reprezintă proiectul consacrat cercetărilor Limesului roman din sud-estul Transilvaniei. Acesta prevede documentarea vestigiilor din zona graniței de est a Daciei romane prin metode non-destructive din domeniul geochimiei, geofizicii, analizelor spațiale etc.

Rezultate:

- Printre rezultatele din perioada raportată merită să amintim câteva exemple, primul dintre ele fiind legat de problema configurației Limesului în zona localității Baraolt din județul Covasna. Literatura maghiară de până la mijlocul secolului al XX-lea localiza aici un castru roman. Odată cu evoluția cercetărilor de după cel de-al doilea Război Mondial ipoteza a fost negată. Pentru clarificarea situației am efectuat o serie de prospecțiuni de teren și prospecțiuni magnetometrice. Acestea au adus rezultate importante, evidențiind o locuire consistentă pe promontoriul în cauză, probabil o fortificație de epocă romană. Cu toate acestea, considerăm că este încă prematur să ne pronunțăm dacă este vorba despre o fortificație militară (castru?) sau despre una aparținând unei locuiri civile (*statio? mansio?*). Urmează ca viitoarele investigații să contribuie la clarificarea acestei situații. Un alt rezultat foarte important pentru înțelegerea modului de funcționare a limesului în zona Carpaților Răsăriteni a fost realizat în preajma localității *Hoghiz*. Aici literatura de bază pentru structura limesului semnalează un castru din așa-zisul „inel” interior al limesului. Pe baza cercetărilor interdisciplinare efectuate de noi am stabilit structura interioară a cel puțin jumătate din castru. Imagi-

nea realizată – aparținând unui castru cu un așa numit „zid-dublu” de incintă – ne face să credem că acest castru de la Hoghiz ar fi putut aparține la un moment dat chiar liniei exterioare a frontierei Daciei romane, fiind legat prin intermediul defileului Oltului cu presupusa fortificație de la Baraolt, descrisă mai sus. Un alt element de noutate a fost descoperirea în castrul de la Olteni a urmelor magnetice a trei barăci soldățești, care ar putea semnala un loc încă nedistrus din cadrul castrului roman de pe malul Oltului, unde există perspective reale pentru efectuarea unor cercetări arheologice. Totodată, a fost efectuată documentarea materialelor inedite din arhiva și depozitul arheologic al Muzeului Național Secuiesc. Ne referim aici la siturile de la *Comălău* și *Olteni*, unde în trecut au fost efectuate săpături și investigații de teren de către Székely Zoltán. A fost descoperit astfel jurnalul de săpătură privind săpăturile efectuate în anul 1942. Acestea au fost conduse de către J. Szilagyi de la Muzeul din Aquincum, astfel încât, după toate probabilitățile, acestea se află la Muzeul respectiv din Budapesta. Până la 30.09.2016, finanțarea proiectului a fost asigurată prin grant UEFISCDI.

Responsabil: Alexandru Popa.

► Anul 2015. Proiect: **Cercetări geospațiale și geomagnetice în situri dacice din sud-estul Transilvaniei** (jud. Brașov, Covasna și Harghita).

Lider de proiect: IAIA Cluj. Parteneri: MNCR. Finanțat prin FONDUL SOCIAL EUROPEAN, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, Axa prioritară nr. 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”, Domeniul major de intervenție 1.5 „Programe doctorale și postdoc-

torale în sprijinul cercetării”, Titlu: „MINERVA – Cooperare pentru cariera de elită în cercetarea doctorală și postdoctorală”, Contract: POSDRU 159/1.5/S/137832), Dan Ștefan, D.-L. Buzea.

Context: În zona depresiunilor din sud-estul și estul Transilvaniei sunt menționate mai bine de 40 de puncte fortificate atribuite dacilor din perioada clasică, monumentele în sine, dar și fenomenele cultural-istorice pe care le reprezintă, sunt prea puțin accesibile publicului larg și specialiștilor. Trimiterile topografice sunt adesea extrem de vagi, uneori contradictorii, folosindu-se referințe descriptive, în niciun caz coordonate absolute. Pentru o bună parte din cetăți, interpretarea lor ca atare se bazează pe mențiuni vechi, neverificate sistematic în teren. Doar în 5 cetăți s-au derulat săpături în ultimii 15 ani, în timp ce pentru alte 7 situri, data ultimei cercetări nu este mai nouă de anii 1930, iar săpături arheologice se desfășoară în prezent doar la Cetatea Zânelor, în Covasna, singura cetate dacică din estul Transilvaniei care se bucură de o mai mare vizibilitate.

Activități: Documentarea siturilor dacice prin teledetecție de joasă altitudine.

Pe teritoriul jud. Covasna: *Araci*, com. Vâlcele, punct: Coasta Csulak; *Boroșneul Mic*, com. Boroșneu Mare, punct: Cetatea Bursucului/Măgura Rotundă/Borzavár; *Comolău*, com. Reci, punct: *Cetate Leț*, com. Boroșneu Mare, punct: Dealul Cetății; *Olteni*, com. Bodoc, punctele: Cetatea Fetei, În Dosul Cetății, La Haltă, *Reci*, com. Reci, punctele: Telek, Câmpia lui Török/Grădina bisericii, Dobolyka, *Sfântu Gheorghe*, punct: Bedehaza, *Voinești*, oraș Covasna, puncte: Cetatea Zânelor.

Pe teritoriul jud. Brașov: *Bod*, com Bod, punct: Käsberg, *Teliu*, com Teliu, punct: La Carieră

Pe teritoriul jud. Harghita: Șoimeni, comuna Păuleni-Ciuc, punct: Dâmbul Cetății-Várdomb, *Jigodin*, oraș Miercurea Ciuc, punctele: Dealul Cetății Mici (cetatea

dacică Jigodin III), *Dealul Cetății (cetatea dacică Jigodin II)*, *Câmpul Morii (cetatea dacică Jigodin I)*, *Dealul Farago (turn dacic Jigodin IV)*; *Merești*, com. Merești, punct: Câmpu Pipașilor.

Responsabil: M.-M. Ștefan. Colectiv: D.L. Buzea, D.C. Ștefan.

► 2016. Proiect de cercetare arheologică de teren non-invazivă: Așezarea preistorică de la **Zoltan - Nisipărie, jud. Covasna**. Lider de proiect: V. Cavruc. Echipa: D. Ștefan, M.M. Ștefan, D. Buzea, Al. Popa. Activități:

- Investigații aeriene de joasă altitudine (D. Ștefan, M.M. Ștefan, D. Buzea)
- Investigații geofizice prin metoda măsurării susceptibilității magnetice a solului (metoda K-metriei) (D. Ștefan, M.M. Ștefan, D. Buzea)
- Prelevare eșantioane de sol și de sediment arheologic în scopul efectuării analizelor fizico-chimice (D. Ștefan)
- Prelucrarea și integrarea datelor topografice, de teledetecție, geofizice (D. Ștefan, M.M. Ștefan)
- Realizare de hărți regionale, zonale și de sit, cu integrarea planurilor secțiunilor arheologice (D. Ștefan)
- Analize spațiale la nivel regional, zonal, de sit și sector (V. Cavruc, D. Ștefan, M.M. Ștefan, D. Buzea)
- Cercetarea magnetometrică a sectorului sudic al sitului (D. Ștefan, M.M. Ștefan)
- Integrarea geospațială a sitului în contextul geografic și arheologic al Depresiunii Sf. Gheorghe (D. Ștefan, M.M. Ștefan)
- Integrarea zonelor cercetate prin săpături și magnetometrie în ortofotoplanul microzonei și în planul topografic al sitului (V. Cavruc, D. Ștefan, M.M. Ștefan)

Rezultate:

- Localizarea și delimitarea spațială a sitului, compatibilă cu hărțile digitale

- Evidențierea anomaliilor locale, respectiv structurii interne, în partea de sud a sitului
  - Ortofotoplanul sitului în context zonal
  - Planul topografic al sitului
- Valorificarea rezultatelor proiectului în cursul anului 2016:

- V. Cavruc, D. Ștefan, D. Buzea, Al. Popa, *Așezarea preistorică de la Zoltan – Nisipărie, jud. Covasna*, Comunicarea în cadrul Sesiunii Științifice a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, Ediția a XIII-a, 13-15 decembrie 2016, Miercurea-Ciuc.

Perspective de valorificare pe termen scurt (2017-18):

- Elaborarea și publicarea monografică a raportului final de cercetare
- Elaborarea și publicarea unor articole privind situl arheologic de la Zoltan
- Elaborarea dosarului de reclasarea sitului.

Perspective de valorificare pe termen mediu (2018 – 23):

- Integrarea rezultatelor într-un proiect de expoziție tematică: *Sud-estul Transilvaniei în epoca bronzului* (împreună cu situl de la Olteni, Jigodin și altele)
- Integrarea științifică a rezultatelor cercetărilor de la Zoltan într-o lucrare monografică *Cultura Noua în sud-estul Transilvaniei*
- Integrarea științifică a rezultatelor cercetărilor de la Zoltan într-o lucrare monografică *Cultura Noua*
- Integrarea științifică a rezultatelor cercetărilor de la Zoltan într-o lucrare monografică *Epoca bronzului în sud-estul Transilvaniei*.

► Anul 2016. Proiect de cercetare arheologică de teren non-invazivă: Așezarea **fortificată de la Păuleni-Ciuc-Dâmbul Cetății** (mil V – II î. Hr.), jud. Harghita.

Lider de proiect: V. Cavruc. Echipa: D. Buzea, D. Ștefan, M.M. Ștefan, Al. Popa, I.

Activități:

- Cercetarea aeriană a sitului și microzonei Păuleni-Ciuc (D. Ștefan, M.M. Ștefan, V. Cavruc)
- Profile altimetrice ale sitului (D. Ștefan, M.M. Ștefan)
- Integrarea geospațială a sitului în peisajul geografic și arheologic al microzonei (D. Ștefan, M.M. Ștefan, V. Cavruc)
- Integrarea secțiunilor cercetate în ortofotoplanul microzonei și în planul topografic al sitului (V. Cavruc, D. Ștefan, M.M. Ștefan, D. Buzea)
- Elaborarea prospectului *Raportului monografic de cercetare* (V. Cavruc, D. Buzea).

Rezultate:

- Ortofotoplanul microzonei și al sitului (D. Ștefan, M.M. Ștefan)
- Planul topografic al sitului (M.M. Ștefan, D. Ștefan)
- Profile altimetrice ale sitului
- Prospectul Raportului de cercetare privind vestigiile din epoca bronzului de la Păuleni.

Valorificarea parțială a rezultatelor în cursul anului 2016:

- V. Cavruc, *Buried in the settlement. Case study: The Bronze Age graves in the Păuleni site*. Comunicare științifică susținută în cadrul Colocviului Internațional de arheologie funerară, Brăila 2016
- V. Cavruc, D. Ștefan, D. Buzea, M.M. Ștefan, *Situl arheologic Păuleni-Ciuc-Dâmbul Cetății*, Comunicare științifică susținută în cadrul Sesiunii Științifice a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, Ediția a XIII-a, 13-15 decembrie 2016, Miercurea-Ciuc

Perspective de valorificare pe termen scurt (2017):

- Elaborarea și publicarea Raportului de cercetare privind vestigiile din epoca bronzului de la Păuleni, sub forma unui articol de cca. 60 pagini

Perspective de valorificare pe termen mediu (până în 2020):

- Îmbunătățirea și completarea Expoziției de bază *Păuleni-Dâmbul Cetății*
- Publicarea monografică a raportului final de cercetare
- Integrarea științifică a rezultatelor cercetărilor de la Păuleni într-un volum *Epoca bronzului în estul Transilvaniei*.

► Anul 2016. Proiect de cercetare arheologică de teren: **Arheologia** sării în Transilvania

Lider de proiect: V. Cavruc. Echipa: D. Ștefan, M.M. Ștefan, D. Buzea.

Sub-proiect: **Cercetarea sistematică a sitului arheologic Băile Figa cu urme de exploatare a sării** (oraș Beclean, jud. Bistrița-Năsăud). Responsabil științific: V. Cavruc. Echipa: D. Buzea, J. Puskas, D. Ștefan.

Activități:

- Extinderea Secțiunii XV spre est, pentru consolidarea malului înalt de 5 m
- Dezvelirea structurilor descoperite în anii 2013 – 2015 în Secțiunea XV:1-XV-2013 și 2-XV-2013
- Realizarea documentației de teren (planuri, profile, jurnal, catalogul de obiecte de lemn, fotografii, înregistrări video)
- Măsurători necesare racordării exacte a vestigiilor descoperite
- Conservarea primară a cca. 60 de artefacte de lemn descoperite.

Rezultate principale ale cercetării:

- Dezvelirea parțială a unei fântâni săpate în nămolul sărat până la roca de sare. Aceasta a fost circulară în plan și avea pereții căptușiți cu nuiiele împletite. În șanțul săpat în roca de sare pe fundul acestei fântâni a fost descoperită o *sfoară de cânepă împletită*
- Dezvelirea completă a gardului de lemn. Acesta fost alcătuit din 3 jgheaburi, 6 stâlpi, o lopată, 7 fragmente masive de troace înfipite în nămol până la roca de sare. Aceste obiecte

datează din sec. X BC și au fost reutilizate la data mai târzie de vârsta obiectelor din care a fost alcătuită

- Au fost descoperite 61 de artefacte de lemn: legături din nuiele, jgheaburi, troace, un baros ș.a.
- Un set de înregistrări video și foto realizate cu ajutorul dronei
- Planul Secțiunii XV actualizat.

Valorificarea parțială în cursul anului 2016:

- V. Kavruk, D. Buzea, J. Puskas, *Cercetările arheologice sistematice în situl arheologic Băile Figa*, Sesiunea Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, Ediția a XIII-a, 13-15 decembrie 2016, Miercurea-Ciuc.
- V. Kavruk, D. Buzea, J. Puskas, *Băile Figa. Raport de cercetare arheologică sistematică*. În: *Cronica cercetărilor arheologice din România în anul 2016*. Sub tipar.

Perspective de valorificare pe termen scurt (2017-18):

- Elaborarea și publicarea Raportului intermediar de cercetare

Perspective de valorificare pe termen mediu (2018 – 23)

- Rezultate principale ale cercetării vor fi valorificate în Expoziția tematică: *Arheologia sării în Transilvania*
- Integrarea științifică a rezultatelor cercetărilor vor fi integrate într-un studiu monografic *Epoca bronzului în estul Transilvaniei*.

Subproiect: **Cercetarea magnetometrică a sitului fortificat de la Coldău** (oraș Beclean, jud. Bistrița-Năsăud) – un presupus centru de control al traficului sării pe Someșul Mare.

- Extinderea cercetării magnetometrice a sitului (D. Ștefan)
- Ortofotoplanul sitului Coldău

Rezultate:

- Raport tehnic privind cercetarea magnetometrică a sitului Coldău.

Subproiect: **Realizarea unor ortofotogramme de detaliu de tip mozaic și de imagini aeriene verticale ale diferitelor sectoare ale sitului de exploatare a sării de la Săsarm**, jud. Bistrița Năsăud.

- Materialele au fost integrate în planșe publicabile cu scară grafică și coordonate (M.M. Ștefan, D. Ștefan)
- Realizarea unei schițe topografice a sitului Săsarm și cartarea vestigiilor arheologice vizibile (M.M. Ștefan, D. Ștefan).

Rezultate:

- Ortofotoplanul sitului Săsarm
- Planul topografic al sitului Săsarm

Valorificarea parțială a rezultatelor cercetărilor în anul 2016:

- V. Cavruc, *Archaeological Saltscapes in Transylvania (Romania)*, Comunicare științifică susținută **în cadrul Salalah ICAHAM UNESCO Annual Conference**, Oman, 2-5 May 2016
- V. Cavruc, *Peisaje arheologice în zonele saline din Transilvania*, Comunicare științifică **în cadrul Sesiunii Științifice Naționale de Rapoarte de cercetări arheologice, Târgu Jiu 25-28 mai 2016**
- V. Cavruc, *Peisaje arheologice în zonele saline din Transilvania și Maramureș*. Lecția publică la Universitatea Valahia, 23 noiembrie 2016
- V. Kavruk, D. Buzea, M.M. Ștefan, D. Ștefan, *Cercetări arheologice privind exploatarea sării în Transilvania efectuate de MNCR în anul 2016*, Comunicarea științifică în cadrul Sesiunii Științifice a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, Ediția a XIII-a, 13-15 decembrie 2016, Miercurea-Ciuc.

Perspective de valorificare a rezultatelor cercetărilor pe termen scurt (2017-2018):

- Elaborarea și înaintarea documentației de clasare și introducerea în LMI și RNA a siturilor de exploatarea sării de la Săsarm, Caila, Comănești și Orșova.
- Publicarea rezultatelor cercetărilor științifice efectuate în reviste de specialitate

- Diseminarea publică a rezultatelor, prin conferințe publice cu tema *Arheologia sării în Transilvania și Maramureș*.
Perspective de valorificare pe termen mediu (2018 – 2020)
  - Evaluarea potențialului Peisajului Arheologic din zona Salină Beclean în vederea nominalizării acestuia în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO.
  - Publicarea rezultatelor cercetărilor într-un volum științific *Arheologia sării în Transilvania*.
  - Integrarea rezultatelor cercetărilor arheologice efectuate în cadrul Peisajului Arheologic din zona Salină Beclean într-un volum *Epoca bronzului în estul Transilvaniei*.
  - Realizarea unei expoziții tematice.
- Anul 2016. Proiect de cercetare arheologică non-invazivă de teren: **Repertoriul siturilor arheologice dacice din Depresiunea Ciucului**
Lider de proiect: M.M. Ștefan. Echipa: D. Ștefan, D. Buzea.
Activități:
- Achiziționarea de coordonate geospațiale în format GPS a siturilor dacice din Depresiunea Ciucului: Jigodin I, II, III și IV, Lelicieni – Muntele de piatră, Păuleni/Ciomortan – Dâmbul Cetății; Racu I și II din județul Harghita (M.M. Ștefan, D. Ștefan, D. Buzea).
  - Investigații aeriene de joasă altitudine în situl din epoca bronzului, din cea de-a doua epocă a fierului și din perioada medievală de la Racu "Dealul Bogății", jud. Harghita.
  - Investigații aeriene de joasă altitudine în situl din cea de-a doua epocă a fierului și din perioada medievală de la Racu „Cetatea Păgânilor”, jud. Harghita
  - Documentarea stadiului de conservare și a problemelor speciale din cetatea de la Leilicieni "Muntele de piatră".
- Noi cercetări de suprafață și investigații de arheologie aeriană în zona cetăților Jigodin I, II, III, IV.
Rezultate din 2016:
  - Un *Raport de cercetare* de teren (36 pagini și imagini),
  - 7 situri documentate.
  - Set de fotografii și filme aeriene.
- Perspective de dezvoltare a proiectului:
- Activitatea trebuie continuată și în anul 2017 (sunt necesare noi cercetări de suprafață și interdisciplinare în scopul evaluării gradului de conservare a siturilor de la Ciceu, Mihăileni, Sândominic, Șumuleu-Ciuc etc.)
  - Identificarea corectă în teren a poziției generale și întinderii siturilor în care s-au găsit și materiale de epocă dacică – plecând de la publicațiile și repertoriile existente.
- Anul 2016. Proiect: **Cercetări non-invazive în situri dacice din jud. Covasna**
Lider de proiect: D. Ștefan. Echipa: M.M. Ștefan, D. Buzea.
Activități:
- Documentarea fotografică aeriană cu UAV a sitului dacic de la *Sf. Gheorghe – Bedehaza*
  - Investigații aeriene de joasă altitudine în situl fortificat din prima și a doua epocă a fierului de la *Cernat – Vârful Ascuțit*, jud. Covasna. Realizarea ortofotoplanului și a modelului digital al terenului. Cartarea fortificației și a vechilor urme de săpături pe baza imaginilor aeriene.
  - Investigații aeriene de joasă altitudine în situl eneolitic și din cea de-a doua epocă a fierului de la *Boroșneu Mic*, jud. Covasna.
  - Investigații aeriene de joasă altitudine în așezarea din epoca bronzului și cea de-a doua epocă a fierului de la *Catalina*, jud. Covasna.

- Investigații aeriene de joasă altitudine în cetatea de la Covasna, "Cetatea Zânelor"
- Investigații aeriene de joasă altitudine în așezarea din epoca bronzului (cultura Noua) de la Catalina, jud. Covasna.

► Anul 2016. Proiect: **Studiu de fundamentare arheologic și istorico-arhitectural pentru elaborarea Planului Urbanistic General al comunei Vâlcele**

Lider de proiect: D. Ștefan. Echipa Proiectului: D. Buzea; M.M. Ștefan, Al. Popa, Fekete M., cu contribuții științifice din partea lui Zs. L. Bordi.

Activități:

- Documentarea bibliografică a siturilor și monumentelor istorice din LMI – 2015, aflate pe teritoriul administrativ al comunei Vâlcele, jud. Covasna
- Cercetări arheologice de suprafață
- Cercetări geofizice prin metoda măsurării susceptibilității magnetice a solului în siturile Ariușd-Dealul Tyiszk; Lenkert și Dealul Ciocaș
- Cercetare aeriană a zonelor cu potențial arheologic
- Delimitarea și înregistrarea limitelor și altimetriei mormintelor tumulare prin măsurători topografice cu ajutorul tehnologiei GPS cu corecții diferențiale în timp real (RTK) prin rețeaua ROMPOS
- Realizarea de fișe FAE pentru materialul arheologic descoperit în timpul cercetărilor de teren
- Realizarea Studiului de fundamentare arheologic și istorico-arhitectural pentru elaborarea Planului Urbanistic General al comunei Vâlcele
- Realizarea Studiului de fundamentare istorico-arhitectural pentru Planul urbanistic al comunei Vâlcele
- Descrierea generală a localităților aparținătoare comunei Vâlcele
- Identificarea valorilor de patrimoniu construit

- Identificarea obiectivelor construite cu valoare istorică sau arhitecturală
- Stabilirea elementelor propuse spre protejare delimitarea zonelor de protecție a monumentelor de arhitectură
- Formularea recomandărilor privind protecția bunurilor de patrimoniu cultural imobil aflate pe teritoriul comunei Vâlcele.

Rezultate:

- Repertoriul actualizat al com. Vâlcele (10 situri arheologice noi, în plus la cele 14 incluse în RAN și/sau LMI (2015))
- 24 fișe de sit
- Mozaic de fotografii aeriene perpendiculare și oblice pentru siturile: *Coasta Csulak; Ariușd, com. Vâlcele, Punctele; Dealul Tyiszk; Lenkert și Coasta Ciocaș.*
- Un studiu privind bibliografia maghiară despre descoperirile arheologice din zona comunei Vâlcele (Zs. L. Bordi)
- Set de planuri și hărți ale siturilor arheologice și a zonelor de protecție pentru aceste situri
- Ortofotoplanuri în care sunt marcate siturile și zonele de protecție;
- 24 Seturi de fotografii și filme aeriene
- Un Raport tehnic istorico-arhitectural privind monumentele istorice (arh. Fekete Martha)
- Un Raport tehnic de cercetare arheologică realizat de D. Ștefan și D. Buzea (54 pagini text; 19 planșe/figuri; Anexa 1 – tabel coordonate situri).
- Studiul de fundamentare istorico-arhitectural pentru Planul urbanistic al comunei Vâlcele (realizat de Fekete M.: 41 pagini text, 11 anexe monumente; 13 fișe de monument; 1 fișă cu istoricul localității)
- 4 fișe de localitate
- 13 fișe de obiective construite cu valoare istorică sau arhitecturală
- 9 monumente istorice de arhitectură și 9 zone de protecție în comună delimitate

- Includerea rezultatelor studiilor în *Planului Urbanistic General al comunei Vâlcele*

Perspective de valorificare pe termen scurt (2017-18):

- Elaborarea documentației necesare pentru introducerea celor 10 situri arheologice nou descoperite în Reperoriul Arheologic Național.

Perspective de valorificare pe termen mediu (2019 – 2022):

- Integrarea științifică a rezultatelor cercetărilor vor fi integrate într-un studiu interdisciplinar cu privire la descoperirile arheologice din zona Ariușd – Araci – Hetea și Vâlcele.

► Anul 2016. Proiect: **Evaluare arheologică de teren – Zoltan Nord – Cariera Axon SRL**. Lider de proiect: D. Buzea. Echipa: D. Ștefan; M. M. Ștefan, E. Filip, L. Dănilă.

Activități:

- Diagnostic arheologic al terenului în zona extinderii perimetrului de exploatare a nisipului în cariera Zoltan Nord, comuna Ghidfalău, jud. Covasna, pe suprafața de 9425 mp.
- Supravegherea activităților de decopertare a solului vegetal și a lutului/argilei în vederea exploatării nisipului pentru construcții.
- Cercetarea patrimoniului administrat de MNCR care provine din zona carierei (un vas întregibil și o buza de vas)
- Cercetare non-invazivă, k-metrie în zona de exploatare a carierei.
- Realizare de fotografii de teren cu aspecte din timpul documentării arheologice de teren.

Rezultate:

- Raport de evaluare arheologică de teren - Zoltan Nord – Cariera Axon SRL, Etapa I, deus la Arhiva Științifică a MNCR.

Perspective de valorificare pe termen scurt (2017):

- Raportul final al proiectului

Perspective de valorificare pe termen mediu (2018 – 2020):

- Integrarea științifică a descoperirilor arheologice într-un studiu pentru publicarea în revista anuală a MNCR ANGVSTIA.

► Anul 2016. Proiect: **ZBOR (Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine) – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei** (cofinanțat de AFCN)

Parteneri: Asociația Cultural-Științifică „Carpații Răsăriteni”, Asociația Culturală „Cetatea Dacică-Valea Zânelor” și Muzeul Național de Istorie a României. Lider de proiect: D. Ștefan. Echipa: M.M. Ștefan, D. Buzea, V. Cavruc, V. Crișan, Cr. Baubec-Felea, G. Moldovan, Fl. Herțeg.

Activități:

- Documentarea prin intermediul aerofotografiilor, filmărilor de la joasă altitudine și a modelărilor tridimensionale de teren a 20 situri fortificate dacice din estul Transilvaniei (*Jigodin, Leliceni, Merești, Racu, Bixad, Olteni, Bodoc, Cernat, Covasna, Boroșneu Mic, Sânzieni, Racoș ș.a.*)
- Crearea unei aplicații Web de tip atlas digital
- Crearea și itinerarea expoziției de postere *Zbor. Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei*
- Organizarea lecțiilor deschise și a prezentărilor publice în Miercurea Ciuc, Sfântu Gheorghe, Covasna, Zagon, Vâlcele și Târgoviște
- Organizarea a două conferințe de presă
- Realizarea filmului documentar-științific *Zbor. Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei*
- Realizarea filmului documentar-științific *Drumurile dacilor din Munții Bodoc*
- Redactarea și întocmirea Raportului final al proiectului.

Rezultate:

- Atlas digital *Zbor. Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei*
- Un film documentar "*Zbor (Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine) – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei*" (Durata: 9,27 minute);
- Un film "*Drumurile dacilor din Munții Bodoc*" (Durata: 10,40 minute);
- O expoziție de postere "*Zbor (Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine) – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei*".
- Un Atlas digital în mediul on-line pe site-ul proiectului "*Zbor (Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine) – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei*".
- 20 seturi de fotografii aeriene ale siturilor dacice din estul Transilvaniei
- 20 seturi de filme aeriene ale siturilor dacice din estul Transilvaniei
- 1 pliant, 1 logo proiect
- Un Raport Final de Proiect (Arhiva Științifică a MNCR)

Valorificare:

Comunicări științifice:

- D. Ștefan, M.M. Ștefan, D. Buzea, V. Cavruc, V. Crișan, Cr. Baubec-Felea, G. Moldovan, Fl. Herțeg, Zs. L. Bordi, *Proiectul cultural cofinanțat de AFCN: ZBOR (Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei*, Sesiunea Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, 13-15 decembrie 2016, Ediția a XIII-a, Miercurea-Ciuc.

Articole în presa locală:

- D. Ștefan, D. Buzea, M.M. Ștefan: „*Ansamblul de situri fortificate de la Jigodin Băi-Miercurea-Ciuc, jud. Harghita*”, în *Informația Harghitei* din 04.11.2016
- D. Ștefan, D. Buzea, *MNCR implementează proiectul cultural ZBOR (Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine)*, în *Mesagerul de Covasna* din 07.07.2016

- D. Ștefan, D. Buzea, *Un nou proiect marca MNCR a luat startul*, în *Observatorul de Covasna* din 07.07.2016.

Itinerarea expoziției:

- Expoziția de postere „*Zbor (Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine) – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei*” a fost itinerată la sediul MNCR din localitatea Araci, jud. Covasna, Casa memorială „Romulus Cioflec”, în perioada *25 noiembrie – 20 decembrie 2016*.

Perspective de valorificare pe termen scurt (2017):

- Itinerarea expoziției de postere „*Zbor (Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine) – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei*” la Miercurea Ciuc (sediul MOMS), Toplița din jud. Harghita, precum și la Covasna, Întorsura Buzăului și Brașov.
- Prezentarea celor 2 filme realizate în cadrul lecțiilor deschise unui număr cât mai mare de beneficiari (elevi de gimnaziu și liceu din Covasna, Harghita și Brașov).
- Prezentarea celor 2 filme în cadrul proiectului cultural „*Ziua Cetății Zânelor*”, ediția a II-a, 2017, Covasna-Voinești, jud. Covasna.

Perspective de valorificare pe termen mediu (2018 – 2020):

- Integrarea științifică a rezultatelor proiectului într-o lucrare de tip album/catalog „*Zbor (Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine) – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei*”.
- Introducerea datelor achiziționate în circuitul științific și public.

**Proiecte subsumate
Subprogramului
Cercetări etnografice de teren**

- Anul 2015. Proiect de cercetare etnografică: **Țesutul și portul popular românesc în zona etnografică Voșlabeni- Izvorul Mureșului** (Identificarea

și documentarea în teren a obiectelor de port popular și realizarea de interviuri etnografice).

Cercetarea a fost efectuată în satele românești din zona Voșlăbeni – Izvorul Mureșului (jud. Harghita) și a urmărit identificarea particularităților specifice locale ale portului popular, ale țesăturilor cu rol decorativ și funcțional, completând cu date noi informațiile cunoscute până în prezent despre zona cercetată, furnizate de materialul etnografic aflat deja în patrimoniul instituției. În urma cercetărilor de teren efectuate în anul 2015, au fost completate 12 chestionare referitoare la portul popular și meșteșugul țesutului (câte patru din fiecare). Principalele criterii de selecție a persoanelor intervievate l-au reprezentat cunoștințele legate de portul popular și meșteșugul țesutului, precum și originea lor din zona respectivă, cunoscut fiind faptul că în ultimele decenii aici s-au așezat mulți originari din zona Bicazului, al căror port diferă de cel specific zonei Voșlobeni-Izvorul Mureșului. Au fost elaborate trei modele de chestionare: un chestionar care cuprinde 56 de întrebări referitoare la portul femeiesc, un chestionar referitor la portul bărbătesc cu 51 de întrebări, un chestionar privind meșteșugul țesutului structurat în 28 de întrebări. Aceste chestionare au stat la baza interviurilor înregistrate pe suport audio. S-a realizat un dosar al obiectelor de port popular din zona Covasna în vederea înființării unui muzeu etnografic în localitatea Covasna. În cadrul acestei cercetări au fost efectuate înregistrări audio și foto (au fost realizate 143 de fotografii care surprind obiectele etnografice în ansamblu și detalii ale acestora). În prezent, informațiile culese se află în curs de procesare și expertizare. Rezultatele cercetării efectuate vor fi folosite la întocmirea planului de achiziții de bunuri culturale.

Responsabil: muzeograf-etnograf Florina Bănică.

Proiecte subsumate Programului Cercetarea istorico-documentară în arhive

► Anul 2015. Proiect de cercetare istorico-documentară în arhive: **Istoricul apelor minerale din sud-estul și estul Transilvaniei.**

Lider de proiect: MNCR-MOMS. Parteneri: Arhivele Naționale Sibiu; Centrul Cultural Toplița; Centrul Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Colan” din Sfântu Gheorghe; Centrul Cultural „Miron Cristea” din Miercurea Ciuc.

Activități:

- Identificarea documentelor și fotografiilor
- Realizarea copiilor documentelor identificate (pe suport hârtie și/sau electronic)
- Selectarea exponatelor pentru expunere: documente, fotografii și cărți din diferite perioade istorice privind industria apelor minerale din sud-estul și estul Transilvaniei.

Responsabil proiect: dr. Ana Dobreanu.

► Anul 2016. Proiect de cercetare istorico-documentară în arhive: **Învățământul confesional în zona Trei Scaune (a doua jumătate a secolului XVIII-lea și începutul secolului al XX-lea).** Lider de proiect: A. Dobreanu.

Activități:

- Crearea bazei de date cu documente organizate în funcție de localitate și problematică
- Indexarea documentelor pe localități
- Analiză și documentarea științifică pe documente de arhivă.

Rezultate:

- O bază de date
- 60 de localități indexate
- 1215 documente de arhivă studiate.

Valorificare rezultatelor cercetării în cursul anului 2016:

- A. Dobreanu, *Absenteismul în școlile confesionale greco-orientale din Trei*

Scaune în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea – cauze și măsuri. Comunicarea științifică susținută în cadrul Sesiunii Naționale de Comunicări Științifice Români din sud-estul Transilvaniei. Istorie, cultură și civilizație, Ediția a XXII-a, Covasna, 24 septembrie 2016

- *Învățământul confesional în Comitatul Trei Scaune* (a doua jumătate a secolului XVIII-lea – începutul secolului al XX-lea). Cercetare documentară. Comunicarea științifică susținută în cadrul Sesiunii Științifice Anuale a MNCR, Miercurea-Ciuc, 13 decembrie 2016.

Perspective de valorificare pe termen scurt (2017-2018)

- Îmbunătățirea expoziției de la Prima Școală Românească
- Realizarea unei expoziții temporare referitoare la învățământul confesional din Trei Scaune, la Muzeul Oltului și Mureșului Superior
- Introducerea în circuitul științific a documentelor deținute de MNCR prin publicarea de articole și studii în reviste de specialitate.

Perspective de valorificare pe termen mediu (2019 - 2020)

- Integrarea datelor și concluziilor obținute în urma cercetării într-o cercetare ce vizează problematica învățământului, în spațiul temporar abordat, extinsă și la zonele Odorhei și Ciuc și în perspectivă, la întreg spațiul de sud-est a Transilvaniei.

Proiecte subsumate Programului *Expoziții*:

Proiecte subsumate Subprogramului *Expoziții de bază*

► Anul 2015. Proiect: **Documentarea și sistematizarea patrimoniului cultural din zona orașului Covasna** (în vede-

rea elaborării tematicii și proiectului Muzeului în Aer Liber)

Lider de proiect: MNCR. Responsabil: Andrea Chiricescu. Echipa de proiect: Dan Buzea, Dan Ștefan, Ana Dobreanu, Eugenia Filip.

În perimetrul orașului Covasna și în localitățile învecinate, în decursul anilor a fost identificat un patrimoniu prețios. Acesta constă în diverse construcții (case și anexe țărănești, mori de apă și alte instalații), port popular, unelte și ustensile, piese de artă populară, diverse ocupații și obiceiuri tradiționale. Numai o parte din acest patrimoniu a ajuns în muzee și este valorificat în expoziții și în literatura de specialitate. Cea mai mare parte a patrimoniului etnografic rămâne încă nevalorificată, existând pericolul real al dispariției acestuia, atât prin degradarea naturală, cât și din cauza distrugerilor ca consecință a activității umane. Cercetările etnografice completează cu date noi materialul documentar din arhiva MNCR. În aceeași măsură, atât în colecțiile MNCR, cât și în cele ale Muzeului Național Secuiesc din Sfântu Gheorghe, se păstrează în aceeași măsură obiecte din inventarele stânelor, unelte și instrumente folosite în vechime în cadrul diverselor ocupații, precum și produse finite – în special piese din lemn, os și textile. Având în vedere faptul că instituția deține un teren de 7979 mp, unde se va organiza Secția Muzeul în Aer liber de la Covasna – Voinești, jud. Covasna, în anul 2015 au fost realizate următoarele activități:

- Obținerea de date și fotografii aeriene de la altitudine mică și medie, necesare pentru documentația de teren și pentru modelarea 3d a viitorului muzeu;
- Fotografierea și filmarea din aer, cu ajutorul dronelor a Planului Înclinat, Cetății Zânelor, Văii Zânelor ș.a., în vederea elaborării documentației aferente Proiectului viitorului Muzeu în Aer Liber.

- Întocmirea Dosarului cu oferte de achiziții pentru viitorul muzeu (patrimoniul construit, patrimoniul mobil etc.);
- Evidențierea și inventarierea elementelor valoroase din punct de vedere urbanistic și arhitectural la nivelul întregii localități;
- Delimitarea precisă a obiectivelor individuale și a arealelor urbane protejate (monumente istorice, ansambluri istorice, situri);
- Identificarea și recomandarea arealelor valoroase pentru care se propune elaborarea unor Planuri Urbanistice Zonale în vederea instituirii de reglementări de protecție și punere în valoare a obiectivelor;
- Delimitarea precisă a zonelor de protecție a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice.

Proiecte subsumate Subprogramului Expoziții temporare

► Anii 2015 – 2016. Proiect expozițional: **Apele minerale din estul Transilvaniei**

Anul 2015:

- Elaborarea tematicii și proiectului expoziției.
- Imprimarea placatelor (format A0 - color)
- Realizarea prezentării power point.

Anul 2016:

- Etalarea expoziției la MOMS din Miercurea Ciuc
- Deschiderea expoziției
- Ghidaj adaptat segmentelor de vârstă din cadrul publicului țintă
- Aplicarea chestionarelor de evaluare

Rezultate principale ale proiectului:

- O expoziție temporară formată din placate A0 – color și texte explicative
- O prezentare Power Point
- Un chestionar de evaluare

Valorificarea rezultatelor:

- 1555 de vizitatori

- Un articol în presa locală din Miercurea Ciuc cu privire la evenimentul expozițional organizat la MOMS.

Perspective de valorificare pe termen mediu:

- Itinerarea expoziției în școlile din Miercurea Ciuc și din județul Harghita
- Itinerarea expoziției în stațiunile balneare din Covasna și Harghita.

► Anul 2015. Proiect expozițional: **Elaborarea tematicii și proiectului expoziției temporare Chipul uman în arta cucuteniană.**

S-a documentat colecția de artefacte preistorice din cadrul MNCR, s-au întocmit fișe de catalog, fotografii, analize interdisciplinare pentru 8 figurine antropomorfe din eneolitice de tip Cucuteni-Ariușd. Expoziția planificată urma să prezinte fotografii, desene, reconstituiri de piese referitoare la „chipul uman” din cadrul plasticii antropomorfe cucuteniene din arealul Carpaților Răsăriteni. Din cauza faptului că responsabilul acestei expoziții dr. Adela Kovacs a demisionat în trimestrul III al anului 2015 de la MNCR, activitatea fiind programată pentru trimestrul IV, planul tematic al acestei expoziții nu a fost realizat în întregime.

Responsabil: dr. Adela Kovacs.

► Anul 2015. Proiect expozițional: **Expoziția de icoane, ouă încondeiate, cusături și produse de tăbăcărie.**

Lider de proiect: MOMS Inspectoratul Școlar Județean, Centrul Cultural „Miron Cristea”. Parteneri: Inspectoratul Școlar Județean, Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei, Responsabil din partea MOMS: Ana Doboreanu, Florina Bănică.

Expoziția a cuprins peste 200 de lucrări (icoane, ouă încondeiate, cusături, produse de tăbăcărie) care au fost jurizate și premiate în cadrul celei de-a XX-a ediție a fazei județene a Olimpiadei de „Meșteșuguri artistice tradiționale”. Lucrările

expuse au fost ale celor 126 de participanți, elevi din Miercurea Ciuc, Gheorgheni, Toplița, Subcetate, Corbu, Tulgheș, Gălăuțaș. Perioada: 08 – 26 iunie 2015. Expoziția a fost vizitată de 354 de persoane.

► Anul 2015. Proiect expozițional: **Expoziția temporară interactivă Oina din bătrâni**, Ediția a III-a. MNCR – lider de proiect. Parteneri: A.S. „Ciucaș” Întorsura Buzăului, Asociația Cultural – Științifică „Carpații Răsăriteni”, Asociația Culturală „Cetatea Dacică - Valea Zânelor”, Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Covasna, Primăria Comunei Barcani; Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu” din Întorsura Buzăului. Responsabil proiect: Dan Buzea.

Echipa de proiect: Florin Herțeg, Eva Delczeg, Iagăr Constantin, Mihaela Popica. Perioada: iulie – august 2015. Eveniment: 29 august. Loc de desfășurare: Barcani, jud. Covasna.

Expoziția a fost organizată cu ocazia Evenimentelor culturale și sportive dedicate „Sărbătorii Bărcănenilor”, ediția a VI-a și a prezentat jocul de *oină* sau *hoină*, conform denumirii populare din Zona Buzaielor, joc menționat în toate comunele și satele din Depresiunea Întorsura Buzăului ca fiind în trecut un joc foarte popular de a petrece timpul liber de către copii și tineri. Prezentarea jocului de oină în cadrul expoziției, s-a realizat prin activități interactive: un joc demonstrativ de oină competițională și un concurs de aruncare a mingii de oină la distanță. În cadrul jocurilor demonstrative și concursurilor au participat 50 de copii, tineri și adulți din zonă, ocupanții primelor 3 poziții fiind premiați la sfârșitul competiției cu diplome și premii speciale.

► Anul 2016. Proiect: **Expoziția temporară Oina din bătrâni**, Ediția a IV-a, 27 august 2016.

Lider de proiect: D. Buzea. Echipa de proiect: Cr. Baubec-Felea, Fl. Herțeg.

Activități:

- Vernisarea expoziției temporare „*Oina din bătrâni*”
- Ghidaj adaptat segmentelor de vârstă din cadrul publicului țintă
- Organizarea unor activități complementare - *jocul de oină tradițională*

Rezultate principale ale proiectului

- Un set de placate format A3 expuse la eveniment
  - Un joc demonstrativ de oină.
- Perspective de valorificare pe termen mediu 2017-2018:
- Implicarea echipei muzeului în activități cultural-sportive de promovare a jocurilor tradiționale din sud-estul Transilvaniei
  - Organizarea edițiilor viitoare ale acestui proiect (Ediția a V-a, 2017).

► Anul 2015. Proiect expozițional: **Expoziție temporară itinerantă ArheoMicroSpec**.

Lider de proiect: ACSCR Parteneri: MNCR. Perioada: septembrie-noiembrie 2015. Expoziția prezintă diverse tipuri de cercetare științifică modernă prin metodele spectrometriei și microscopiei a colecțiilor arheologie din cadrul MNCR, încadrate în contextele istorice specifice fiecărei epoci. Obiectele oferă informații referitoare la modul de realizare a acestora, în concordanță cu evoluția tehnicii, cât și cu cerințele fiecărei epoci în parte.

Expoziția a fost itinerantă în Miercurea-Ciuc, Covasna, Întorsura Buzăului, Ghimbav (Brașov) și Sfântu Gheorghe.

Responsabil: D. Buzea. Colectiv: Al. Popa, C. Beldiman, Diana Maria Sztancs, Andrea Chiricescu și Alexandra Cîrlănescu.

► Anul 2016. Proiect expozițional: **Expoziția temporară Marea Unire de la 1 Decembrie 1918**.

Lider de proiect: A. Dobreanu. Echipa de proiect: D. Dobreanu.

Activități:

- Tipărirea și etalarea exponatelor foto-documentare
- Vernisarea expoziției
- Ghidaj adaptat segmentelor de vârstă din cadrul publicului țintă
- Activități complementare (proiecții Power Point, activități interactive – concursul de desen, colaje și compuneri „La mulți ani, România!”, concurs pe teme de istorie *Pașii Marii Uniri și făuritorii*)

Rezultate principale ale proiectului:

- O expoziție temporară formată din 7 panouri cu placate A3 – color și texte explicative
- O prezentare Power Point
- O lecție deschisă.

Valorificarea rezultatelor:

- Un articol în presa locală din Miercurea-Ciuc și Sf. Gheorghe cu privire la evenimentele culturale organizate la MOMS cu ocazia Zilei de 1 Decembrie 1918.

Perspective de valorificare pe termen mediu

- Îmbunătățirea expoziției cu imagini noi, copii după documente și texte pentru evenimentele dedicate Zilei Naționale din anul 2017
- Itinerarea expoziției în școlile din Miercurea Ciuc și din județul Harghita.

► Anul 2016. Proiect expozițional: **Expoziția temporară Eminescu - 166 de ani de la naștere**

Lider de proiect: A. Dobreanu. Echipa de proiect: Fl. Bănică.

Loc de desfășurare: MOMS.

Activități:

- Etalarea exponatelor
- Deschiderea expoziției
- Ghidaj adaptat segmentelor de vârstă din cadrul publicului țintă
- Ateliere de ilustrare prin desen a unor poezii de Eminescu

Rezultate principale ale proiectului

- Set de ilustrații realizate de participanții la proiect

► Anul 2016. Proiect expozițional: **Expoziție de costume din secolele XVIII-XIX**

Teatrul “Andrei Mureșanu” – lider de proiect, MNCR – partener. Responsabil din partea MNCR: D. Buzea. Echipa de proiect: Cr. Baubec-Felea, M. Mureșan, L. Dănilă, E. Filip.

Activități:

- Expuse costume de operă și teatru (secolele XVIII-XIX) din colecția actriței și poetei Ioana Crăciunescu.
- La sediul MNCR a fost prezentat un costum
- 19 fiind expuse la sediul altor instituții din orașul Sfântu Gheorghe (MNS, SRI, BCR, Banca Transilvania, Primăria Sf. Gheorghe și altele).

► Anul 2016. Proiect expozițional: **Expoziția foto-documentară Mica Unire**

În parteneriat cu Asociația Sportivă „Ciucas” din Întorsura Buzăului. Lider de proiect: D. Buzea. Echipa de proiect: Cr. Baubec-Felea.

Activități:

- Machetare și tipărirea afișului
- Etalarea printurilor în format A0
- Vernisajul expoziției.

Rezultate principale ale proiectului:

- O expoziție temporară.

► Anul 2016. Proiect expozițional: **Pe urmele dacilor din estul Transilvaniei. O călătorie virtuală în trecut (Realizarea imaginilor pentru expoziția virtuală)**. Responsabil: M.M. Ștefan. Echipa: D. Ștefan.

Activități în 2016:

- Stabilirea obiectivelor generale și derivate și a publicului țintă
- Stabilirea costurilor necesare realizării expoziției
- Documentarea arheologică de teren în siturile dacice din estul Transilvaniei

- Selectarea exponatelor din patrimoniul MNCR, MNIR și alte muzee care administrează patrimoniul dacic relevant pentru tema expoziției.

Rezultate:

- Set de imagini, fotografii și filme aeriene care vor fi integrate în acest concept expozițional virtual (situri prezentate: Merești, Bădeni, Covasna, Cece-Sânzieni, Bixad, Biborțeni. Jigodina și altele).

Proiecte subsumate Subprogramului *Expoziții itinerante:*

► Anul 2015. Proiect: **Itinerarea expoziției tematice *Limesul de est al Daciei Romane***. Expoziția prezintă stadiul actual al cercetărilor vestigiilor din zona graniței de est a Daciei romane. Placatele oferă ilustrații și texte referitoare la perioada romană din timpul Provinciei Dacia. În anul 2015, Expoziția a fost itinerată în școlile gimnaziale: „Mihail Sadoveanu” din Întorsura Buzăului (Covasna) și Școala Gimnazială Ghimbav (Brașov).

Responsabil: Al. Popa.

Proiecte subsumate Programului *Relații cu publicul:*

Subprogram:
**Tradiție și Modernitate –
Pedagogie muzeală**

► Proiect: **Atelier de încondeiat ouă**. Perioada: 7 aprilie 2015. Loc de desfășurare: Sf. Gheorghe, Cercul Militar. Organizator: Fundația „Mihai Viteazul”, Sf. Gheorghe și la Colegiul Național Mihai Viteazul. Partener: MNCR. Activități: atelier de încondeiat ouă, atelier de confecționat decorațiuni pascale, prezentarea tradițiilor pascale și a tehnicilor de încondeiere. Beneficiari: 100.

► Proiect: **Sântilia-Nedeia Mocănească Covasna-Voinești**. Perioada: 19 iulie 2015. Loc de desfășurare: orașul Covasna – Valea Zânelor. Activități: ateliere creative și jocuri legate de costumul popular. Organizator: Asociația Cultural-Creștină „Justinian Teculescu”. MNCR – partener. Beneficiari: 400.

► Proiect: **Festivalul „Ceva de Vară”**. Perioada: 18-19 iulie 2015. Loc de desfășurare: Întorsura Buzăului, jud. Covasna. Organizator principal – Asociația MIRACOLIX, Întorsura Buzăului. MNCR – partener. Activități: ateliere creative de pictură pe vase, modelaj de lut. Beneficiari: 300.

► Proiect **Meșterește cu noi vara**, Ediția a VI-a. Perioada: 4-6 august 2015. Loc de desfășurare: la sediul central al MNCR. Activități: ateliere adresate copiilor preșcolari și celor școlari, atelier de modelaj lut, atelier de pictură pe vase, atelier de confecționat păpuși în costumul popular. Responsabil: Felea Cristina. Beneficiari: 85.

► Proiect: **Ateliere creative la MNCR – decorațiuni de toamnă**. Perioada: 4-5 noiembrie 2015. Loc de desfășurare: Sfântu Gheorghe – sediul central al MNCR. Activități: ateliere creative de confecționat decorațiuni, utilizând elemente legate de anotimpul toamna, de exemplu: semințe, frunze, dar și materiale tradiționale material de sac, sfoară etc. Scopul proiectului este de păstrare a tradițiilor în rândul tinerilor prin ateliere creative. Responsabil: Felea Cristina. Beneficiari: 75.

► Proiect: **Olimpiada județeană de meșteșuguri artistice tradiționale**, ediția XX-a. Perioada: 4 - 8 iunie 2015. Loc de desfășurare: Miercurea-Ciuc, MOMS. Lider de proiect: Inspectoratul Școlar Județean. Parteneri: Centrul Cultural „Miron Cristea”, MOMS. Responsabil MNCR-MOMS:

Ana Dobreanu. Proiectul a cuprins organizarea, desfășurarea și jurizarea lucrărilor participanților la concurs (peste 200 participanți), realizate de 126 de elevi din Miercurea-Ciuc, Toplița, Gheorgheni, Tulgheș Subcetate, Corbu și Gălăuțăș (4 iunie), program artistic oferit de Grupul „Românașul” al Centrului Cultural „Miron Cristea”, premiera lucrărilor și vizitarea, de către participanți a expoziției de icoane, cusături, produse de tăbăcărie și ouă încondeiate. Beneficiari: 150.

► **Concurs de desene, colaje, poezii și compuneri, „1 Decembrie în suflet de copil”**, ediția a II-a. Perioada: 26.11 – 1.12.2015. Locuri de desfășurare: Miercurea-Ciuc: MOMS, Colegiul Național „Octavian Goga”. Lider de proiect: MOMS. Parteneri: Colegiul Național „O. Goga”, Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu”, Inspectoratul Școlar Județean Harghita, Instituția Prefectului Harghita, Primăria Municipiului Miercurea-Ciuc. Contribuție financiară: Primăria și Instituția Prefectului. Organizator: MNCR- MOMS. Responsabili: Ana Dobreanu, Florina Bănică. Activități: Concurs de desene, colaje, compuneri și poezii adresat claselor II-IV și dedicat Zilei Naționale a României a cuprins două etape: faza pe clase, ce s-a desfășurat în perioada 16.11.2015 - 23.11.2015 și faza finală, ce a avut loc în data de 26.11.2015. Finalizarea concursului s-a făcut într-un cadru festiv la Colegiul Național „Octavian Goga”. Activitatea a cuprins o evocare a actului istoric de la 1 Decembrie 1918, prezentarea lucrărilor de către fiecare participant, premiera finaliștilor și un moment artistic (poezii, cântece, dansuri populare și o scenetă) prezentat de elevi din clasele înscrise în concurs. Beneficiari: 211.

► Proiect: **Împreună sărbătorim Ultimul Clopoțel**

Perioada: 10-17 iunie 2015.

Loc de desfășurare: Prima Școală Românească (MNCR), Sf. Gheorghe. Realizat în parteneriat cu Colegiul Național „Mihai Viteazul”. Activități: ateliere creative, printre care cele de scriere cu pană și de scriere pe tăblițe. Au participat elevi din ciclul primar din Municipiul Sfântu Gheorghe, din comuna Sita Buzăului și satul Ciurmernic (jud. Covasna). Responsabil: Herțeg Florin. Beneficiari: 84.

► Proiect: **Școala Altfel la Muzeu**. Perioada: 6-10 aprilie 2015. Loc de desfășurare: sediul central al M.N.C.R, Casa memorială „Romulus Cioflec”, Prima Școală Românească, sediul MOMS. Activități: atelier creativ de realizat păpuși în costumul, vizită ghidată la expoziția de arheologie, jocuri legate de elemente de patrimoniu, vizionare de filme documentare realizate de MNCR. Responsabil: Felea Cristina-Baubec. Beneficiari: 450.

► Proiect: **Ateliere creative organizate cu ocazia Sărbătorilor Pascale**

Perioada: 15 aprilie 2016. Loc de desfășurare: Cercul Militar Sf. Gheorghe. Lider de proiect: Cr. Felea-Baubec. Echipa de proiect: M. Mureșan, E. Filip, L. Dănilă.

Activități:

- Atelier de încondeiat ouă.
- Atelier de meșterit aranjamente pascale.
- Prezentarea unui film de prezentare a tehnicii de încondeiat ouă.

Rezultate principale ale proiectului:

- 60 de beneficiari.

Perspective de valorificare pe termen mediu (2017-2018):

- Organizarea unor expoziții cu obiectele realizate în cadrul atelierelor.
- Realizarea unei broșuri de prezentare cu activitățile de educație muzeală de la MNCR dedicate Zilelor de Paște (ortodox și catolic).
- Organizarea unor manifestări culturale și a unui concurs local adresat ele-

vilor de gimnaziu și liceu din județul Covasna cu tematica „Încondeierea ouălelor”.

► Proiect: **Sărbătoarea primăverii la Muzeu.** Perioada: 24-26.02.2016 – ateliere dedicate sărbătorii de 1 martie; 03-05.03.2016 – ateliere dedicate zilei de 8 martie. Loc de desfășurare: sediul central al MNCR. Lider de proiect: Cristina Felea-Baubec. Echipa de proiect: M. Mureșan, E. Filip, L. Dănilă. Activități: Ateliere dedicate sărbătorii de 1 și 8 martie. Beneficiari: 158.

► Proiect: **Tradiție și culoare în ochii tăi, copile!** Ediția a III-a
Perioada: 17.06.2016.
Loc de desfășurare: Sita Buzăului, jud. Covasna.

Lider de proiect: Asociația Cultural Științifică „Carpații Răsăriteni”. MNCR – partener.
Responsabil din partea MNCR: Cr. Felea-Baubec.

Echipa de proiect: M. Mureșan, E. Filip, L. Dănilă.

Parteneri: Centrul de Prevenire Evaluare și Consiliere Antidrog Covasna, Căminul Cultural din Sita Buzăului, Consiliul Județean Covasna.

Activități:

- Ateliere dedicate sărbătorii de 1 iunie „Ziua copilului”.
- Promovarea evenimentului.

Rezultate principale ale proiectului:

- 4 Ateliere creative,

Beneficiari: 45.

► Proiect: **Ziua Cetății Zânelor.** Perioada: 7 august 2016. Loc de desfășurare: Covasna, cetatea dacică (*Cetatea Zânelor*). Lider de proiect: Asociația Culturală „Cetatea Dacică Valea Zânelor” din Covasna. Parteneri: Casa Orășenească de Cultură Covasna, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, MNCR, Muzeul Brăilei „Carol I”, Asociația cultural-creștină „Justinian Teulescu” și Centrul de Prevenire Evaluare

și Consiliere Antidrog Covasna și Primăria Orașului Covasna.

Activități:

- 2 ateliere creative dedicate sărbătorii Cetății Zânelor
  - 4 prezentări power point
- Beneficiari: 60.

► Proiect: **Meșterește cu noi vara,** ediția a VII-a. Perioada: 2-4 august 2016. Sediul central al MNCR. Lider de proiect: Cr. Felea-Baubec. Echipa de proiect: M. Mureșan, E. Filip, L. Dănilă, Fl. Herțeg, A. Dobreanu.

Activități:

- atelier de modelare manuală a lutului: vase și jucării din lut;
- vizită ghidată la expoziția de arheologie;
- jocuri;
- atelier de pictură pe vase ceramice și pe figurine din ghips: un vas și o figurină pictate/copil;
- atelier de realizat propria păpușă pe lingura de lemn, povești și jocuri legate de elementele costumului popular.

Rezultate principale ale proiectului:

- 4 ateliere creative,

Valorificarea rezultatelor în 2016:

- Elaborarea unor articole în presa locală în care s-au promovat activitățile muzeului privind evenimentele organizate în perioada vacanței de vară.

Perspective de valorificare pe termen mediu (2017-2018):

- Realizarea unei broșuri de prezentare cu activitățile de la muzeu din perioada de vară.
- Organizarea unor proiecte cultural-artistice adresate elevilor și părinților de petrecere a timpului liber în perioada vacanței de vară la muzeu.

53 participanți.

► Proiect: **Ateliere creative la MNCR – decorațiuni de toamnă.** Perioada: 2-3 noiembrie 2016. Sediul central al MNCR.

Lider de proiect: Cr. Felea-Baubec. Echipa de proiect: M. Mureșan, E. Filip, L. Dănilă, Fl. Herțeg, A. Dobreanu.

Activități:

- Ateliere creative de confecționat decorațiuni pornind de la elemente legate de anotimpul toamna, de exemplu: semințe, frunze, fructe etc, atelier de decorat dovlecii

55 participanți.

► Proiect: **Atelierele lui Moș Crăciun – ateliere creative cu decorațiuni de iarnă**

Perioada: 5-9 decembrie 2016. Sediul central al MNCR. Lider de proiect: Cr. Felea-Baubec. Echipa de proiect: M. Mureșan, E. Filip, L. Dănilă, Fl. Herțeg, A. Dobreanu.

Activități:

- Ateliere dedicate evenimentului – Poveste de Ajun
- Promovarea evenimentului.

Rezultate principale ale proiectului:

- Ateliere creative de iarnă
- 285 participanți.

► Proiect: **Ateliere creative în unitățile de învățământ.** Perioada: pe tot parcursul anului școlar. Unități școlare din județele Covasna, Harghita, Brașov. Lider de proiect: Cr. Felea-Baubec. Echipa de proiect: M. Mureșan, E. Filip, L. Dănilă, Fl. Herțeg, A. Dobreanu.

Activități:

- Ateliere creative
- Prezentări Power-Point
- Proiecții de filme documentare.

Rezultate principale ale proiectului:

- 1500 participanți / beneficiari direcți.

► Proiect: **Sărbătoarea primăverii la MOMS**

Perioada: februarie-martie 2016. Loc de desfășurare: sediul MOMS, Miercurea-Ciuc. Lider de proiect: Dobreanu A. Echipa de proiect: Bănică Fl.

Activități:

- Ateliere dedicate evenimentului – ateliere creative în care participanții au confecționat felicitări mamei cu ocazia zilei de 8 martie.

Rezultate principale ale proiectului:

- 160 de felicitări confecționate,
- 168 de beneficiari.

Valorificarea rezultatelor:

- Elaborarea unor articole în presa locală în care s-au promovat activitățile muzeului privind evenimentele dedicate mamei.

Perspective de valorificare pe termen mediu (2017-2018):

- Realizarea unei broșuri de prezentare cu activitățile dedicate zilelor primăverii.
- Organizarea unor manifestări culturale-artistice adresate elevilor de gimnaziu și liceu, precum și părinților (mamelor) dedicate zilei de 1 și 8 martie.

► Proiect: **Dragobetele la Prima Școală Românească din Sf. Gheorghe**

Perioada: 01-23.02.2016. Prima Școală Românească, Sf. Gheorghe. Lider de proiect: Herțeg Fl. Echipa de proiect: Cr. Felea-Baubec, Filip E., Mureșan M.

Activități:

- Prezentarea unui Power-Point despre sărbătoarea de Dragobete și sărbătorirea acesteia în diferite regiuni ale României.
- Atelier de pictură pe piatră având ca temă sărbătoarea de Dragobete.

Beneficiari: 25.

► Proiect: **Ateliere creative în cadrul Programului național Școala Altfel**

Perioada: 6 – 10 aprilie 2016. Loc de desfășurare: la sediul central al MNCR. Lider de proiect: Cr. Felea-Baubec. Echipa de proiect: la Sediul central: L. Dănilă, E. Filip, M. Mureșan-coordonatori ateliere; la Casa Memorială „Romulus Cioflec”: L. Cornea, Sas I., Domboși M; la Prima Școală

Românească: Fl. Herțeg, E. Delczeg.
MOMS: A. Dobreanu, Filip Fl.

Activități:

- Vizite ghidate la toate sediile MNCR.
- Organizarea unor ateliere creative având ca punct de pornire elemente din patrimoniu MNCR.
- Organizarea unor jocuri creative legate de elementele costumului popular și de expoziția de arheologie.

Beneficiari: 718.

► Proiect: **Școala altfel la MOMS**

Perioada: 6-10 aprilie 2016. Loc de desfășurare: sediul MOMS, Miercurea-Ciuc.

- Vizite ghidate în mod gratuit.
- Ateliere de modelare manuală a lutului, pictat vase de lut și confecționat felicitări de Paște.

Perioada de desfășurare: 6-10 aprilie 2016.

Loc de desfășurare: sediul MOMS din Miercurea-Ciuc.

Lider de proiect: Dobreanu A. Echipa de proiect: Filip Fl.

Activități:

- Vizită ghidată la expoziția de etnografie *Interior tradițional românesc și Expoziția temporară Apele minerale din sud-estul Transilvaniei*.
- Ateliere de modelare manuală a lutului, pictat vase de lut și confecționat felicitări de Paști.

Rezultate principale ale proiectului:

- 2 expoziții deschise în perioada evenimentului
- 3 ateliere creative

Perspective de dezvoltare pe termen mediu (2017-2018):

- Organizarea unei expoziții cu obiectele realizate în cadrul atelierelor desfășurate în anii anteriori
- Realizarea unei broșuri de prezentare cu activitățile de educație muzeală de la MOMS în cadrul programului național „Școala Altfel”.

Beneficiari: 250.

► Proiect: **Ultimul Clopoțel la Prima Școală Românească din Sf. Gheorghe**

Perioada: 01-30.06.2016

Loc de desfășurare: Prima Școală Românească, Sf. Gheorghe

Lider de proiect: Herțeg Fl. Echipa de proiect: Cr. Felea, Filip E., Mureșan M., Delczeg E., Dănilă L., Filip Fl.

Activități:

- Ghidaj la Prima Școală Românească
- Organizarea unor ateliere tematice de scriere pe tăblițe
- Organizarea de ateliere de scriere cu pana, ateliere de pictură pe vase
- Întâlniri de lucru cu cadrele didactice implicate în proiect
- Tipărirea diplomelor, promovare în mass-media a evenimentului prin apariții online; întocmirea unui raport de evaluare.

Perspective de valorificare pe termen mediu

- Organizarea unor expoziții cu obiectele realizate în cadrul atelierelor. Realizarea unei broșuri de prezentare cu activitățile de educație muzeală de la MNCR.

Beneficiari: 180.

► Proiect de pedagogie muzeală: **Ilustrăm o povestire de Romulus Cioflec**

Lider de proiect: L. Cornea. Echipa de proiect: Cr. Felea-Baubec, Ileana Sas. Perioada: 22 iunie 2016 și 27 octombrie 2016. Casa Memorială *Romulus Cioflec*, Araci.

Activități:

- Ghidaj la Casa memorială „Romulus Cioflec”;
- Lectura expresivă a povestirii „Cu ceasul” de Romulus Cioflec.
- Ilustrarea povestirii „Cu mâțele la vânat” de Romulus Cioflec.

Rezultate principale ale proiectului:

- 2 ateliere creative
  - Un set desene ale elevilor participanți la ateliere
  - O broșură „Cu mâțele la vânat”
- 30 beneficiari.

Proiecte subsumate Programului Manifestări și evenimente cultural-artistice și literare:

► Proiect: **Unirea Țărilor Române de la 24 ianuarie 1859**

Eveniment cultural-artistice și expoziția temporară „Unirea Țărilor Române de la 24 ianuarie 1859”

Perioada: 23 ianuarie 2015. Loc de desfășurare: sediul MOMS. Responsabil: Ana Dobreanu. Expoziția a reunit documente privind contextul internațional al unirii, înfăptuirea actului unirii, personalitatea lui Alexandru Ioan Cuza, oameni politici ai vremii etc. Expoziția a fost deschisă în perioada 23 ianuarie - 29 mai 2015 la sediul Muzeului Oltului și Mureșului Superior din Miercurea Ciuc. Vernisajul expoziției a fost urmat de evocări ale actului istoric sărbătorit și un moment artistic „Unirea și domnul ei”. Beneficiari: 741.

► Proiect: **Pentru eternitate, Eminescu!** (eveniment cultural-artistice și expoziția temporară)

Perioada: 15 ianuarie 2015. Loc de desfășurare: Miercurea-Ciuc – MOMS. A fost omagiată ziua de naștere a Poetului – de Ziua Culturii Naționale – printr-un recital de poezie și muzică, oferit de cadre didactice și elevi de la Colegiul Național „Octavian Goga” și Școala Generală „Liviu Rebreanu” din Municipiul Miercurea-Ciuc. Expoziția a reunit documente, fotografii referitoare la viața și opera lui Mihai Eminescu și ilustrații din lirica eminesciană realizate de Ligia Macovei. Expoziția a fost deschisă în perioada 15 ianuarie – 22 ianuarie 2015 la sediul Muzeului Oltului și Mureșului Superior din Miercurea Ciuc. Responsabil: muzeograf Florina Bănică. La eveniment au participat 107 de persoane.

► **Noaptea Muzeelor la Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni**

Perioada: 16 mai 2015. Loc de desfășurare: sediul central MNCR. În anul 2015 MNCR a sărbătorit în Sf. Gheorghe a 8-a ediție a evenimentului „Noaptea Muzeelor”, prin acces gratuit la toate expozițiile și activitățile organizate. Activități: vizită ghidată la expoziția „Așezarea preistorică Păuleni Ciuc Dâmbul Cetății” și la Expoziția tactilă “Atinge istoria - Așezarea preistorică Păuleni-Ciuc „Dâmbul Cetății”, ateliere creative pentru publicul de diferite vârste care a participat la acest eveniment (modelare lut, pictură pe vase ceramice și jocuri). Toate aceste activități au avut în vedere atragerea de vizitatori, promovarea muzeului, păstrarea tradițiilor, educarea publicului în spiritul respectului pentru patrimoniul cultural. Responsabil: Andrea Chiricescu. Beneficiari: 250.

► Proiect: **Ziua Limbii Române la Prima Școală Românească din Sfântu Gheorghe**

Perioada: 01-02 septembrie 2015. Loc de desfășurare: Prima Școală Românească din Sf. Gheorghe. Activități: ateliere de scriere pe tăblițe și cu pana folosindu-se citate din autori români. De asemenea participanții au vizitat punctul muzeal și au participat la o prezentare power-point dedicată Zilei Limbii Române.

Responsabil: Herțeg Florin. Beneficiari: 110.

► Proiect: **Ziua Culturii Române la Muzeul Oltului și Mureșului Superior**

Perioada: 15-18.01.2016. MOMS. Lider de proiect: A. Dobreanu Echipa de proiect: Fl. Bănică.

Activități:

- Expoziție și prezentare Power-Point cu tema „Ziua Culturii Naționale – ziua de naștere a poetului Mihai Eminescu”

- Ateliere în care participanții au exprimat prin desen poezii din lirica eminesciană

Rezultate:

- O expoziție temporară formată din lucrările elevilor participanți la proiect.
- O prezentare Power-Point.

Beneficiari: 61.

► Proiect: **Manifestări cultural-artistice la sediile MNCR în cadrul programului european „Noaptea Muzeelor”**

Perioada: 21 mai 2016. Loc de desfășurare: toate sediile MNCR. Lider de proiect: Cr. Felea-Baubec. Echipa de proiect: Luminița Cornea, A. Dobreanu, Fl. Herțeg, M. Mureșan, E. Filip, L. Dănilă, E. Delczeg, I. Sas, M. Arseni.

Activități:

- Jocuri interactive, dar și ateliere creative, pornind de la tematica expozițiilor.
- La sediul central am organizat un atelier de scriere cu pana, unul de scriere pe tăblițe, dar și ateliere de pictură pe figurine din ghips și ateliere de confecționat diferite obiecte din carton, hârtie creponată etc.
- Toți cei care au vizitat sediul central au plecat acasă și cu un mesaj de dat mai departe.
- La Casa Memorială “Romulus Cioflec” din Araci, comuna Vâlcele vizitatorii au descoperit „*exponatele vedetă*” și au aflat povestea acestora.
- La punctul muzeal Prima Școală Românească din Sf. Gheorghe, muzeograful Fl. Herțeg și-a așteptat vizitatorii cu informații interesante, dar și cu un atelier de scriere pe tăblițe.
- La sediul M.N.C.R din Miercurea-Ciuc, „Muzeul Oltului și Mureșului Superior”, vizitatorii au aflat povestea unui expozat-vedetă specific, întâlnit în casele țărănești de odinioară: lada de zestre cu o vechime apreciabilă, datând din anul 1876. De asemenea muzeograful A. Dobreanu a oferit celor prezenți

ghidaj de specialitate în cadrul expozițiilor „Interior tradițional” și „Apele minerale din estul Transilvaniei”.

Rezultate principale ale proiectului:

- 5 ateliere creative
- 2 jocuri interactive
- proiecții de filme documentare realizate de MNCR.

Beneficiari: 559.

► Proiect: **Olimpiada Județeană de meșteșuguri artistice tradiționale** (Faza județeană Harghita). Perioada: 27-30 mai 2016. Loc de desfășurare: Miercurea-Ciuc MOMS. Lider de proiect: Dobreanu A. Echipa de proiect: Filip Fl.

Activități:

- Amenajarea expoziției *Icoane, cusături și ouă încondeiate* (lucrările participanților la cea de-a XXI-a ediție a olimpiadei județene de meșteșuguri artistice tradiționale)
- Deschiderea expoziției
- Jurizarea competiției
- Înmânarea diplomelor.

Beneficiari: 150

► Proiect: **Serata literară *La umbra nucului bătrân la Casa memorială Romulus Cioflec***

Perioada: 2 iulie 2016. Loc de desfășurare: Casa memorială *Romulus Cioflec*. Lider de proiect: L. Cornea. Echipa de proiect: Cr. Felea-Baubec, Ileana Sas.

Activități:

- Vizitarea Casei memoriale Romulus Cioflec, Araci, jud. Covasna
- Lansarea revistei de literatură „*Caietele de la Araci*”, publicație a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, anul IV, nr. 1(5), iunie
- Lansarea volumelor: Romulus Cioflec, *Răspântia*, Editura Tinta, Arcuș-Sf. Gheorghe, 2016; A. Amatti, *De veghe-n lanurile secerate*, Editura Eurocarpatica, Sf. Gheorghe, 2016; C. Agache, *Însemne ale nemuririi eminesciene*,

Editura Princeps Multimedia, 2016; M. Aionesei, *Anotimp sihastru*, Editura Ștefanida, București, 2016. I. Simota, *Capitol cu îngerii*. Dintr-un volum colectiv, Editura Magic-Print, 2016.

- Moment artistic oferit participanților de A. Voiculescu, elevă la Liceul de Artă „Plugor Sándor”, Sf. Gheorghe.
- Conversații literare *La umbra nucului bătrân*.

Număr participanți: 80.

► Proiect: **Masă rotundă Toamna acasă la Romulus Cioflec**. 24 noiembrie 2016. Casa memorială „Romulus Cioflec”
Lider de proiect: L. Cornea. Echipa de proiect: Cr. Felea-Baubec, I. Sas.

Activități:

- Vizitarea Casei Memoriale „Romulus Cioflec”
- Masa rotundă asupra vieții și activității scriitorului
- Prezentarea volumelor: *Romulus Cioflec: „Cu ceasul”, „Cu mâțele la vânat”*, povestiri ilustrate de elevi de la Liceul de Artă „Plugor Sándor”, Sf. Gheorghe, editat de MNCR la Tinta Printing Studio.

Rezultate principale ale proiectului:

- Un volum de povestiri cu ilustrații
- Vizite ghidate la Casa Memorială „Romulus Cioflec”

Valorificarea rezultatelor în 2016:

- Articole în presa locală și națională care să promoveze activitățile muzeului.
- Postări periodice ale imaginilor și momentelor filmate de la evenimente pe site-ul MNCR și pe paginile de socializare.

Perspective de valorificare pe termen mediu 2018-2020:

- Înființarea unui cerc de literatură la Casa Romulus Cioflec.

Număr de participanți: 80.

► Proiect: **Ziua Limbii Române la MNCR**. 31 august 2016. Prima Școală Românească, Centrul de Cultură Arcuș-Casa Bastion,

Sf. Gheorghe. Lider de proiect: L. Cornea. Echipa de proiect: Fl. Herțeg, Cr. Felea-Baubec, Filip E., L. Dănilă, M. Mureșan.

Activități:

- Asigurarea cadrului logistic
- Ateliere atelierelor creative de scriere pe tăblițe și cu pana
- Organizarea unui program cultural-literar-omagial
- Organizarea unui spectacol de lectură prelucrat din comedia inedită „*Răspântia*” de Romulus Cioflec
- Prezentarea expoziției: „*Vitrina cărții autorilor prezenți*”
- Promovarea evenimentului

Rezultate principale ale proiectului:

- 2 Ateliere creative
- 1 Program cultural-artistic
- O expoziție temporară

Valorificarea rezultatelor din 2016:

- Elaborarea unor articole în presa de specialitate.

Număr participanți: 95.

Program: MNCR pentru sport – Activități cultural-sportive

► Proiect: Cupa Ciucaș la Futsal, ediția a X-a;

► Proiect: Cupa Tinere Speranțe, ediția II; Campionatul de Baschet Amator Covasna;

► Proiect: Cupa Primăverii la futsal;

► Proiect: Cupa Buzaielor la Baschet, ediția a VI-a;

► Proiect: Cupa Buzaielor la Oină, ediția a II-a;

► Proiect: Cupa Buzaielor la Tenis de Masă.

► Proiect: **Cupa Buzaielor la Oină**, Ediția a IV-a. Perioada: 27 august 2016. Loc de desfășurare: Întorsura Buzăului. Lider de proiect: Asociația Sportivă „*Ciucașul*”. Parteneri: MNCR, Centrul de Prevenire,

Evaluare și Consiliere Antidrog Covasna, Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu”, Asociația Culturală „Cetatea Dacică Valea Zânelor” și Primăria Comunei Barcani. Echipa de proiect: Fl. Herțeg, Cr. Felea-Baubec, Buzea D.

Activități:

- Organizarea unei competiții de oină adresată amatorilor
- Organizarea unui concurs de aruncare a mingii de oină la distanță
- Organizarea unei expoziții *Oina Bărcănenilor*

Perspective pe termen scurt (2017-2018):

- Continuarea activităților dedicate sportului național – oina, prin organizarea unor competiții la nivel local și regional adresate amatorilor; Organizarea unei expoziții cu fotografiile achiziționate în anii anteriori. 80 participanți.

► Proiect: Țurca – **voluntariat pentru patrimoniu imaterial**. Perioada: iulie-noiembrie 2016. Loc de desfășurare: Întorsura Buzăului. Lider de proiect: Asociația cultural-științifică *Carpații Răsăriteni*. Parteneri: Asociația Sportivă „Ciucaș” Întorsura Buzăului, Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Covasna, Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu”, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni și Asociația Culturală „Cetatea Dacică – Valea Zânelor” din Covasna, Direcția Județeană pentru Sport și Tineret Covasna. Echipa de proiect: Fl. Herțeg, Cr. Felea-Baubec, D. Buzea.

Activități:

- Chestionare însoțite de fișe de informator jucătorilor de țurcă
- Joc demonstrativ: 19 noiembrie 2016
- Promovarea evenimentului.

Rezultate principale ale proiectului:

- 68 chestionare și fișe de informatori 110 participanți.

► Proiect: **Cupa Unirii**, la Fotbal-tenis Ediția I. Perioada: 23 ianuarie 2016. Loc de desfășurare: Întorsura Buzăului. Competiție adresată echipelor de 3+1 jucători, categoria amatori, s-au înscris 8 echipe din județul Covasna, formate din tineri și adulți cu vârste cuprinse între 16 și 50 ani. MNCR a ocupat Locul IV la finalul competiției. Număr participanți: 65.

► Proiect: **Campionatul Județean de Baschet Amator Covasna**, ediția 2015-2016, organizat în municipiul Sfântu Gheorghe, la care au participat 10 echipe din județele Covasna și Brașov, formate din peste 200 de jucători, cu un site oficial www.sepsikosar.ro care are peste 19.000 de vizualizări. Echipa MNCR a ocupat Locul VI la finalul competiției.

► Proiect: **Cupa AXON la Petanque**, Ediția I, 28 mai 2016, proiect organizat cu ocazia „Zilei Mondiale fără Tutun”. La această competiție adresată amatorilor au participat 24 de jucători cu vârste cuprinse între 10 și 45 de ani. Echipa MNCR a ocupat Locul IV la finalul competiției.

► Proiect: **Cupa Buzaielor la Oină, Ediția a IV-a, 27 august 2016**, la eveniment au participat 2 echipe, care s-au clasat la final, astfel: Locul I - *Oina Întorsura* și Locul II - *Șoimii Barcani*.

► Proiect: **Cupa Buzaielor la Baschet, ediția a VII-a, 4 decembrie 2016**, La această ediție s-au înscris 4 echipe de baschet amator: Asociația Sportivă „Ciucaș” Întorsura Buzăului, MNCR din Sfântu Gheorghe, Colegiul Național „Mircea Eliade” din Întorsura Buzăului și Dragoș-Team din Întorsura Buzăului. Echipa MNCR a ocupat Locul III la finalul competiției.

**Program:
Lecții deschise la Muzeu**

În perioada 2015 – 2016 MNCR a organizat **21** lecții deschise:

- 22 ianuarie 2015: dr. Adela Kovacs, „Mica Unire de la poveste la realitate”. Școlile Gimnaziale din Araci, Ariușd și Vâlcele, jud. Covasna.
- 23 iulie 2015: dr. Dan Buzea, „Civilizațiile preistorice de la Păuleni Ciuc”, la sediul MNCR, participanților din proiectul „Istoria locală – resursă de consolidare a interesului tinerilor pentru istorie”. Proiect național organizat de Societatea de Științe Istorice din România, Filiala Brașov.
- 24 iulie 2015: dr. Dan Buzea - „Civilizația Cucuteni-Ariușd”, organizată la sediul MNCR pentru participanții la proiectul „Școala de vară, Întorsura Buzăului, 2015”, organizat de Cercul „Liviu Bobeș” și „Despărțământul Buzăul Ardelean” din Întorsura Buzăului.
- 30.10.2015: D. Buzea, „Vestigiile culturii Ariușd-Cucuteni” organizată la sediul MNCR pentru un grup format din 20 de specialiști, istorici și muzeografi din România, în cadrul proiectului „Comemorarea Victimelor Comunismului”.
- 5 noiembrie 2015: dr. Diana Maria Sztancs (Universitatea București), „Artefacte preistorice confecționate din materii dure animale”, organizată la Întorsura Buzăului, Colegiul Național „Mircea Eliade”, în cadrul proiectului organizat de ACSCR „ArheoMicroSpec”.
- 6 noiembrie 2015: conf. univ. dr. Corneliu Beldiman (Universitatea București), „Microscopia și arheologia”, organizat la sediul Colegiului Național „Octavian Goga” din Miercurea Ciuc, în cadrul proiectului organizat de ACSCR „ArheoMicroSpec”.
- 9 noiembrie 2015: Al. Popa, „Granița de Est a Provinciei Dacia Romană în lumina noilor cercetări interdisciplinare”, la Școala Gimnazială „Avram Iancu” din orașul Covasna, jud. Covasna.
- 11 noiembrie 2015: dr. hab. Alexandru Popa, „Granița de Est a Provinciei Dacia Romană în lumina noilor cercetări interdisciplinare”, la Școala Gimnazială Ghimbav din Brașov.
- 12 noiembrie 2015: V. Cavruc, „Peisajele salifere ale Transilvaniei”, organizată la sediul MNCR pentru un grup format din 50 de elevi de la Școlile gimnaziale din Sita Buzăului și Feldioara.
- ianuarie 2016: A. Dobreanu: „Unirea Principatelor Române și pașii făcuți spre crearea statului modern român”, au participat 26 de elevii, clasa a XII-a din Miercurea – Ciuc;
- 24 iulie 2016: D. Buzea, D. Ștefan; Prezentarea proiectului ZBOR (Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine). Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei (Proiect cultural cofinanțat de Administrația Fondului Cultural Național); Evenimentul „Ziua Cetății”; Evenimentul „Nedeea Mocănească” - Locația: Covasna-Voinești, jud. Covasna. Au participat cca. 1000 de beneficiari direcți (turiști, invitați, artiști și comunitatea locală);
- 7 august 2016: D. Ștefan, Magdalena Ștefan, D. Buzea; Prezentarea proiectului ZBOR (Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine). Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei (Proiect cultural cofinanțat de Administrația Fondului Cultural Național); Evenimentul „Ziua Cetății”; Locația: Covasna-Voinești, jud. Covasna și au participat peste 300 de beneficiari direcți (turiști, invitați și comunitatea locală);
- 11 august 2016: dr. D. Buzea; Lecția „Vestigiile preistorice descoperite în situl de la Păuleni-Ciuc, jud. Harghita”; Locația: sediul MNCR; au participat 40 de studenți din cadrul Universității din Bonn și 3 profesori de specialitate;
- 4 noiembrie 2016: D. Ștefan. Lecția

- deschisă „Fortificațiile dacilor din Estul Transilvaniei”, au participat 40 de elevi gimnaziu de la Școala cu clasele I-VIII din comuna Vâlcele, jud. Covasna;
- 9 noiembrie 2016: D. Buzea; Lecția „Situl preistoric de la Păuleni-Ciuc, jud. Harghita”; Locația - Școala Gimnazială „Mikes Kelemen” din Zagon, jud. Covasna; La această lecție deschisă au participat 40 de elevi de gimnaziu și 1 profesor de specialitate;
  - 9 noiembrie 2016: Fl. Herțeg; Lecția „Învățământul confesional din sud-estul Transilvaniei. Punctul muzeal Prima Școală Românească din Sfântu Gheorghe”; Locația - Școala Gimnazială Mikes Kelemen din Zagon, jud. Covasna; La această lecție deschisă au participat 40 de elevi de gimnaziu și 1 profesor de specialitate.
  - 11 Noiembrie: D. Ștefan. Lecția deschisă „Fortificațiile dacilor din Estul Transilvaniei” la Colegiul Național ”Octavian Goga din Miercurea Ciuc (clasele XVIII, X, XI, XII). Au participat peste 100 de elevi din cadrul acestei instituții de învățământ.
  - 22 noiembrie 2016: D. Buzea; Prezentarea „Taberele de arheologie experimentală de la Păuleni-Ciuc jud. Harghita”; Locația - Școala Gimnazială ”Ady Endre” din Sfântu Gheorghe, jud. Covasna. Au participat 20 de elevi de liceu.
  - 22 noiembrie 2016: dr. V. Kavruk; Lecția „Arheologia sării în estul Transilvaniei”; Locația - Universitatea ”Valahia” din Târgoviște; participanți din cadrul cercurilor de arheologie și geologie din cadrul universității. La acest eveniment au participat cca 80 de studenți și voluntari.
  - 29 noiembrie 2016: D. Buzea; Lecția „Vestigii arheologice din zona Carpaților Răsăriteni”; Locația - sediul MNCR; participanți din cadrul Școlii Gimnaziale „Mihail Sadoveanu” din Întorsura Buzăului. La această lecție

deschisă au participat 100 de elevi de gimnaziu (clasele V-VIII) și 4 profesori de specialitate.

- 29 noiembrie 2016: A. Dobreanu: „Primul război mondial - 100 de ani de la intrarea României în război”, au participat 29 de elevi și 5 profesori de la CNOG din M. Ciuc.

Subprogram:

Manifestări cultural-științifice

► **Sesiunea științifică a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni.** Ediția a 12-a. 10-12.12.2015, Sfântu Gheorghe – Arcuș. Beneficiari: 65. În cadrul Sesiunii, au fost prezentate și dezbătute 47 comunicări științifice, pe teme de patrimoniu, muzeologie și arheologie:

1. Dan Buzea, Corneliu Beldiman, Alexandru Popa, Diana-Maria Sztancs, Andrea Chiricescu, Felea Baubec Cristina, George Moldovan- Microscopia, *Spectrometria și Patrimoniul Arheologic mobil. Noi perspective asupra valorilor trecutului*

2. Viorica Crișan, Valeriu Sârbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan, *Centru rezidențial dacic de la Cetatea Zânelor, Covasna.*

3. Alexandru Popa – *Cercetări interdisciplinare ale MNCR pe Granița de est a Daciei Romane*

4. Valeriu Cavruc, Dan Buzea, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan, *Peisajele salifere ale Transilvaniei.*

5. Boțind Bartok, *Aspecte ale ocrotirii patrimoniului cultural în județul Covasna*

6. Ioan Lăcătușu, Sebastian Pârvu, *Repere identitare românești din județele Covasna și Harghita - o modalitate eficientă de valorificare a patrimoniul documentar*

7. Luminița Cornea, *Importanța revistelor editate de muzeele memoriale*

8. Monica Tecar, Loredana Petrule, *Cu pietricele ne jucăm și preistorie învățăm-proiect cultural*

9. Tiberiu Tecar, Monica Tecar, *Primii pași în preistorie – activități de pedagogie muzeală desfășurate de MNIT*
10. Ovidiu Savu, *Vacanța artelor la muzeu- ediția 2015*
11. Ana Dobreanu, *Proiectul „Memoria documentelor”- cerc de paleografie maghiara*
12. Ana Dobreanu, Florina Bănică, *Activități complementare expoziției „Constantin Brâncoveanu - 300 de ani de la martiriu”*
13. Florentina Teacă, *Un proiect pentru generațiile viitoare: salvarea în format tipărit și electronic a memoriei colective a voineștenilor - tehnici de abordare, de lucru și de difuzare*
14. George Moldovan, *Învățarea istoriei prin intermediul activităților extrașcolare*
15. Dana Balog, *Lección de istorie la muzeu ca instrument de lucru în activitatea didactică*
16. Florin Herțeg, *Punctul muzeal Prima Școală Românească, Sf. Gheorghe: trecut, prezent, viitor*
17. Cristina-Ioana Felea-Baubec, *Activități de pedagogie muzeală la Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni*
18. George Murătoreanu, Roxana Cuculici, Daniel Vereș, Marian Cosac, Alexandru Radu, Dan Lucian Buzea, *Utilizarea GIS pentru evaluarea potențialului arheologic din Depresiunea Întorsura Buzăului*
19. George Murătoreanu, Roxana Cuculici, Daniel Vereș, Marian Cosac, Alexandru Radu, Dan Lucian Buzea, *Potențialul arheologic al carstului din Cheile Vârghișului (Munții Perșani). Etape preliminare în realizarea unui Sistem Informațional Geografic*
20. Adela Kovács, Maria Diaconescu, *Considerații asupra unor posibile statuete tip „coloana” din neoliticul European*
21. Laurențiu Grigoraș, Daniel Garvăn, *Plastica antropomorfă și zoomorfă din situl neo-eneolitic de la Pietroasa Mică -Gruiv Dării (jud. Buzău)*
22. Roxana Munteanu, *Varianta Monteoru a culturii Cucuteni - o evaluare a descoperirilor*
23. Bianca Preda, *Movile funerare și depuneri de metale la nordul Dunării de Jos la sfârșitul mileniului al IV-lea și în prima jumătate a mileniului al III-lea a. Chr.*
24. Florin Gogâltan, *Cronologia bronzului timpuriu și mijlociu din vestul și centrul României*
25. Puskás József, *Contribuții la problematica începutului epocii bronzului mijlociu în valea Râului Negru*
26. Valeriu Cavruc, Dan Buzea, *Stadiul cercetărilor în așezarea preistorică Păuleni-Ciuc.*
27. Eugen Sava, *Așezări din perioada târzie a epocii bronzului în spațiul pruto-nistrean (Noua-Sabatinovka)*
28. Rita Németh, *Așezarea de la Vlahapad în contextul bronzului târziu din Podișul Transilvaniei*
29. Victor Sava, Florin Mărginean, *Epoca târzie a bronzului în Bazinul Mureșului Inferior*
30. Carol Kacso, *Contribuții la cunoașterea bronzului târziu din nordul Transilvaniei. Săpături în gruparea tumulară V a necropolei de la Lăpuș*
31. Jozsef-Gabor Nagy, *Necropola aparținând culturii Noua de la Decea Mureșului*
32. Botond Rezi, *O nouă descoperire de metal. Ceaunul de bronz de la Sângeorgiu de Pădure*
33. Valeriu Sîrbu, *Cazane de bronz de tip scitic descoperite pe teritoriul României*
34. Gheorghe Dumitroaia, *Stadiul actual al cercetărilor arheologice privind exploatarea sării în Moldova*
35. Marius Alexianu, Codrin Alexianu, Gabriela Roxana Curcă, *O clasificare a izvoarelor sărate: cercetări etnoarheologice în spațiul extracarpatic al României*
36. Liviu Marta, *Repere privind comerțul preistoric cu sare în zona Sătmarului*
37. Radu Zăgreanu, *Perspective arheologice ale zonei salifere Sărățel-Domnești*
38. Valeriu Cavruc, Dan Buzea, Radu Zăgreanu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan, *Noile cercetări arheologice privind*

exploatarea sării în estul și nord-estul Transilvaniei

39. Valeriu Cavruc, Dan Buzea, Radu Zăgreanu, Puskás József, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan, *Noile cercetări privind exploatarea sării în situl arheologic Băile Figa*

40. Bogdan Ciupercă, Andrei Măgureanu, *Considerații privind un vechi drum între Muntenia și Transilvania, din antichitate până în evul mediu*

41. Andrei Măgureanu, Bogdan Ciupercă, *Discuții asupra posibilităților de interpretare a pieselor arheologice (secolele V-VII p. Chr.)*

42. Bordi Lorand, *Cultura Sf. Gheorghe-Bedehaza in lumina cercetărilor arheologice de la Chilieni*

43. Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan, Dan Buzea, *Sisteme centrale și identități locale în epoca dacică clasică în estul Transilvaniei și estul Munteniei*

44. Sebastian Matei, *Vase ceramice cu reprezentări monetare descoperite în așezarea dacică de la Cârломănești-Cetățuia, jud. Buzău*

45. Alpár Imre Lokodi, *Contextul și rolul villae-lor rusticae din Dacia romană*

46. Alexandru Popa, *Orizontul cronologic post-cerneahovian și problema centrelor de putere de la Est de Carpați. Studiu de caz: situl de la Sobari.*

47. Alexandru Popa, Dan Buzea, *Situl Olteni-„Cariera de Nisip”, jud. Covasna - în căutarea limitelor așezării.*

► Proiect: **Simpozionul Național Fortificații arse – incendiu, tehnologie de edificare sau act simbolic?** Sat Alun, jud. Hunedoara. Perioada: 6-8 mai 2016. Loc de desfășurare: Sat Alun, jud. Hunedoara. Organizatori: Centrul de Studii al Fundației Dacica, în parteneriat cu MNCR și cu colectivul de cercetare al proiectului *Limes Transalutanus*. Lider de proiect: D. Ștefan. Echipa de proiect: M. M. Ștefan, V. Cavruc, A. Peșan, R. E. Bătrinoiu, M. Coman.

Activități: Pregătirea și tipărirea Programului, Comunicări științifice, Dezbateri, Excursie documentară la cetățile din Munții Orăștiei.

Rezultate: 17 comunicări științifice prezentate, 25 participanți. Valorificarea rezultatelor: Programul și rezumatele comunicărilor prezentate au fost publicate. Unele dintre comunicările prezentate vor fi publicate în revista ANGVSTIA.

► Proiect: **Sesiunea Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, ediția a XIII-a.** Perioada: 13-15 decembrie 2016. Loc de desfășurare: Miercurea-Ciuc. Lider de proiect: Dan Buzea. Echipa de proiect: Cr. Felea-Baubec, Fl. Herțeg, M. Mureșan, E. Filip, L. Dănilă, Dan Ștefan, Magdalena Ștefan. Activități: Comunicări științifice; Masa rotundă. Rezultate principale ale proiectului: 28 de comunicări științifice; 35 participanți. Perspective de valorificare pe termen mediu 2017-2018: Comunicările prezentate vor fi publicate în revista ANGVSTIA și în alte reviste de specialitate din țară și din străinătate.

Participarea salariaților instituției la manifestări științifice naționale.

• Sesiunea anuală de comunicări științifice cu tema „Metodă, teorie și practică în arheologia contemporană”. Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române, București, 26-27.03.2015.

D. Buzea.

• Masa rotundă „Sursele informatice online utile și în cercetarea monografică”. Centrul Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Nicolae Colan”, Sfântu Gheorghe, 27-28.03.2015. **D. Buzea, Adela Kovacs.**

• Sesiunea de Comunicări Științifice a Muzeului „Vasile Pârvan” din Bârlad, 14.05.2015 - 16.05.2015. **D. Buzea, Adela Kovacs, Al. Popa.**

• Școala de vară” de la Daneș, jud. Mureș, 19.05.2015. **D. Buzea.**

- Conferința Națională „Zilele Andrei Șaguna”, ediția a XXIII-a, Centrul Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Nicolae Colan”, Sfântu Gheorghe, 26.06.2015. **D. Buzea, M. M. Ștefan, V. Cavruc, Al. Popa.**
- Simpozionul Internațional „From Symbol to Signs. Symbol, signs and rituals in sanctuaries”, Suceava, 11.09.2015 - 13.09.2015. **D. Buzea, Adela Kovacs.**
- Sesiunea Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, Ediția a XII-a, 10.12.2015 - 12.12.2015, Sfântu Gheorghe - Arcuș. **D. Buzea, A. Chiricescu, Ana Dobrea-nu, Florina Bănică, Cristina-Ioana Felea Baubec, V. Cavruc, M. M. Ștefan, Fl. Herțeg.**
- Sesiunea de comunicări științifice „România din sud-estul Transilvaniei. Istorie. Cultură. Civilizație”, Ediția a XXI-a, 03.10. 2015, Izvorul Mureșului, jud. Harghita. **Fl. Herțeg.**
- Masa Rotundă cu tema „Muzeul și școala”, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj Napoca, 30-31.10. 2015. **Fl. Herțeg, Cristina-Ioana Felea Baubec.**

Participarea salariaților instituției la manifestări științifice internaționale:

- International Open Workshop: *Socio-Environmental Dynamics over the last 12.000 years: The Creation of Landscapes*, Kiel, Germania, 22-28.03, 2015. **V. Cavruc.**
- Conferința Internațională „*L' ultra Europa*”, Roma (Italia), 23-26.09.2015. **D. Buzea.**
- *First International Congress on the Anthropology of Salt*, Universitatea „A.I. Cuza”, Iași, 20-24.08.2015. **Andrea Chiricescu, V. Cavruc, Al. Popa, D. Buzea.**
- The 2016 International Committee on Archaeological Heritage Management Conference (UNESCO), Salalah, Oman, 2nd - 5th of May 2016: The session: *Archaeological Heritage of Salt: Preserving and Interpreting*. **V. Cavruc: Archaeological Saltscapes in Transylvania (Romania).**

Program: Realizarea unor produse culturale online

- Anul 2015:
Film documentar *Călătorii virtuale prin peisajele salifere ale Transilvaniei*, în două versiuni: pe DVD și on-line.
Catalog on-line *ArheoMicroSpec*.
- Anul 2016:
În cadrul Proiectului **ZBOR (Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine) – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei** (cofinanțat de AFCN), MNCR a creat următoarele produse culturale online:
Atlas digital *Zbor. Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei*;
Un film documentar „*Zbor (Ziduri, Bastioane, Orașe, Ruine) – Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei*” (Durata: 9,27 minute); Un film documentar „*Drumurile dacilor din Munții Bodoc*” (Durata: 10,40 minute).

Proiecte subsumate Programului Publicații

- Anul 2015. Proiect editorial. **ANGVSTIA, nr. 19**. Editarea și publicarea numărului 19 al revistei anuale a MNCR. Acest număr este format din studii și articole științifice privind cercetările arheologice efectuate în arealul Carpaților Răsăriteni în ultimii ani. Studiile vizează teme precum civilizația neo-eneolitică, plastica antropomorfă cucuteniană, civilizația preistorică a sării, civilizația dacică și romană, precum și un repertoriu arheologic al descoperirilor din perioada postromană din Depresiunea Târgu Secuiesc. Revista este publicată în limba română, cu rezumate în limba engleză. Redactor șef: V. Cavruc, Redactor Responsabil: Al. Popa.
- Anul 2015. Proiect editorial. **Caietele de la Araci**, nr. 3, Anul III, iunie 2015. Sf.

Gheorghe: MNCR. Redactor dr. Luminița Cornea.

► Anul 2015. Proiect editorial *Rolul pedagogiei muzeale în valorificarea culturii Cucuteni-Ariuşd*. în: Minerva III, Acta Europaea, 11, Editura Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2015. D, Buzea.

Lucrări publicate de salariații instituției:

1. Alexandru Popa, ***Untersuchungen zu den römisch-barbarischen Kontakten östlich der römischen Provinz Dacia***. Editura Rudolf Habelt, Bonn, 2015.

2. D. L. Buzea (în colaborare), *Zoomorphic Plates discovered at Șoimeni, Harghita County*. In: Representations, signs and symbols: proceedings of the symposium on religion and magic, Deva, 27-29 martie 2014, Cluj-Napoca: Editura Mega, 2015, p. 43-79.

3. D. Buzea, A. Kovács (în colab.), Evidențierea urmelor papilare pe obiecte Cucuteni-Ariuşd descoperite la Păuleni-Ciuc „Dâmbul Cetății”, jud. Harghita”, in Acta Musei Tutovenssis, XI, 2015, Bârlad, p. 74-81.

4. M. Ștefan, D. Ștefan, D. Buzea, *Un nou punct fortificat în peisajul arheologic al secolelor I a. Chr. - I p. Chr. în zona Jigodin – Harghita/ A new fortified site in the archaeological landscape of the 1st c. BC-1st c. AD in the area of Jigodin-Harghita*. Istros, Brăila: Editura Istros, 2015.

5. D. Buzea, *The People of Salt*. In: First International Congress on the Anthropology of Salt, 20-24 August 2015, “A.I. Cuza University of Iași”, Iași, Romania. Programme and Abstracts, Edited by: Ș. Caliniuc, M. Asăndulesei, R.-G. Curcă, M.-T. Alexianu, p. 65.

6. D. Buzea, A. Kovacs, *A miniature mask from Cucuteni-Ariuşd culture, discovered*

at Păuleni-Ciuc „Dâmbul Cetății”, Harghita County, Romania, In: Cucuteni 130, Piatra-Neamț, 2015;

7. Alexandru Popa, *Interdisziplinäre Forschungen im Auxiliarkastell von Brețcu im südöstlichen Siebenbürgen*;

8. Alexandru Popa, *Multidisciplinary Researches and the Question of Archiving the Analysed Samples and their Results. Case Study: the Roman Camps from South-east Transylvania*.

9. Alexandru Popa, *Forward-Looking for Conservation. Case Study: Landscape Archaeology in the Cubolta River Valley, Republic of Moldova — the Project Cultural Relations of the Sântana de Mureș Culture between the Rivers Prut and Dniester*.

10. D. Buzea (în colab.), *Aeneolithic beads made of fish vertebra discovered at Păuleni-Ciuc – “Dâmbul Cetății”, Harghita County, Romania*. In: Acta Terrae Septemcastrensis, Universitatea “Lucian Blaga”, Sibiu, 2015.

11. *Raport de cercetare arheologică „Băile Figa, oraș Beclean, jud. Bistrița-Năsăud. Campania 2014*. În: *Cronica Cercetărilor Arheologice din România 2015 – campania 2014*, Pitești, România, p. 30-32, 300-305, Fig.1-5 (V. Cavruc, A. F. Harding, D. Buzea, A. Kovacs. C. D. Ștefan, M. M. Ștefan, R. I. Zăgoreanu; B.-P. Niculică, C. E. Ursu).

12. *Raport de cercetare arheologică „Prezentarea prospecțiunilor geomagnetice în situl Malnaș Băi-Füvenyestető”*. în: *Cronica Cercetărilor Arheologice din România 2015 – campania 2014*, Pitești, România, p. 106-107, (Al. Popa, D.L. Buzea, B. Brie-wig).

13. *Raport de cercetare arheologică „Costanda-Lădăuți, comuna Barcani, jud. Covasna Punct: Borșoș*. în: *Cronica Cercetărilor Arheologice din România 2015 – campania 2014*, Pitești, p. 192-193, 494-496 (M. Cosac, G. Murătoreanu, Al. Radu, D. Buzea, Al. Popa, A. Chiricescu, H. Ghiță, B. Niță, E. Garnier, E. Ghegoiu).

14. *Raport de cercetare arheologică „Vârghiș, Cheile Vârghișului, Jud. Harghita Punct: Peștera Ursului.* În: *Cronica Cercetărilor Arheologice din România 2015 – campania 2014, Pitești, România, p. 215, 550-551 (M. Cosac, G. Murătoreanu, Al. Radu, D. Vereș, D. Buzea, L. Niță, M. Mărgărit, V. Dumitrașcu, H. Ghiță, D. B. Stroe, D. Rus.*

15. *Raport de cercetare arheologică „Șoimeni, comuna Păuleni-Ciuc, județul Harghita Punct - Dâmbul Cetății,* în: *Cronica Cercetărilor Arheologice din România 2015 – campania 2014, Pitești, România, p. 130-131, 431-434, Fig. 1-4 (V. Cavruc, D. L. Buzea, A. Mateș, R. Munteanu, D. Garvăn, C. Beldiman, B. Briewig).*

Rapoarte de cercetare pregătite spre publicare sau arhivate la instituție:

1. *Raport de cercetare arheologică preventivă de la Reci “Dobolika”, jud. Covasna.* S-au elaborat următoarele activități: fișă tehnică de cercetare arheologică preventivă, fișă de sit arheologic, introduce-re, cadrul geografic, istoricul cercetării, obiectivele cercetării, scurtă descriere a metodelor de lucru și stratigrafia (Dan Buzea); Prezentarea (catalogul) principalelor descoperiri (complexe și elemente de inventar), 22 pagini (întocmit: Dan Buzea, Adela Kovacs și Puskas Jozsef); Elemente de cronologie relativă și absolută (inclusiv analogii relevante) - (întocmit Dan Buzea); 104 figuri ale complexelor cercetate (întocmit cdr: Puskas Jozsef; prelucrat jpg. Dan Buzea); 110 foldere cu fotografii ale complexelor cercetate și documentate (întocmit: Puskas Jozsef); 196 de foldere cu piesele speciale, pe categorii: metal, ceramică, materie dură animală și lut ars (fotografii realizate de Dan Buzea); 10 figuri cu piese speciale descoperite (ceramica, metal, lut ars) - (fotografii realizate de Dan Buzea); 4 figuri cu fotografii aeri-

ene; 1 Lista figurilor (întocmit Dan Buzea) și Prezentare generală a respectivei cercetări și a rezultatelor aferente - de maxim 2 pagini - adresată nespecialiștilor (întocmit Dan Buzea). Perioada aprilie-septembrie 2015.

2. *Raport de supraveghere arheologică preventivă de la Reci “Dobolika”, jud. Covasna*

3. Raport de supraveghere arheologică realizat de MNCR, pe baza căruia Direcția Județeană de Cultură Covasna a emis Certificatul de Descărcare Arheologică care a constituit obiectivul principal al acestui proiect de investiție în județul Covasna.

4. *Raport de supraveghere arheologică - Etapa I de cercetare și documentare arheologică pentru lucrarea de la Bodoc – Cariera de argilă, Siceram SRL.*

5. *Raport privind Reactualizarea Studiului Arheologic pentru PUG Covasna* (texte, planșe, hărți, coordonate Stereo 70). Studiul a fost prezentat la Comisia Națională a Monumentelor Istorice din București, în data de 19 martie 2015 și a primit aviz favorabil.

PROGRAME DISTINCTE FINANȚATE ÎN TOTALITATE DIN FONDURI SUPLIMENTARE:

► Proiecte culturale subsumate **Programului Național Limes. Sectorul estic** (finanțat în mod distinct de Ministerul Culturii și Identității Naționale).

Programul Național “Limes” a fost instituit de Ministerul Culturii și Identității Naționale în 28.11.2014 și are în vedere elaborarea documentației de specialitate privind monumentele care compun granița romană a provinciei Dacia. Granița Imperiului Roman se întinde de la Oceanul Atlantic în vest la Marea Neagră în est, din Scoția centrală în nord, până la limitele de nord ale Saharei în sud. Granița romană a fost definitivată în secolul al II-lea p. Chr.

Are o lungime de circa 5000 km, fiind formată din bariere liniare (valuri de pământ cu palisade sau ziduri de piatră), alături de caste legionare și auxiliare, turnuri, drumuri de *limes* și numeroase așezări civile. Cele mai bine păstrate porțiuni de limes se regăsesc în Anglia, Germania, Olanda, Austria, Slovacia, Ungaria, Croația, Serbia, Bulgaria, România, Turcia, Siria, Iordania, Israel, Irak, Egipt, Libia, Algeria, Tunisia și Maroc. Înscrierea frontierei romane din diferitele țări pe care le străbate Limesul este un obiectiv internațional comun, fiind acceptată înscrierea în listele UNESCO a unui monument transnațional denumit „*Frontiers of the Roman Empire*” (FRE, din 2005). Programul Național Limes are ca obiectiv întocmirea documentației privind monumentele care compuneau, în secolul II p.Chr., granița romană de pe teritoriul actual al României. Este vorba de cel mai mare monument unitar de patrimoniu din țară, contribuind cu cel mai lung sector, de peste 1000 de km, la monumentul unic UNESCO „*Frontiers of the Roman Empire*” (FRE). Majoritatea siturilor arheologice se află în zone rurale și, prin urmare, se păstrează în condiții relativ bune. Cercetarea graniței romane din România a debutat încă în sec. al XIX-lea, cu preocupări mai intense în anii 1970. Cu toate acestea, la acest moment, unele monumente ale graniței romane din Dacia nu au fost nici măcar identificate cu siguranță în teren, având oricum informații arheologice extrem de reduse.

Programul de inventariere a monumentelor din cadrul graniței romane situate pe teritoriul României presupune mai multe etape, având totodată un plan complex de activități planificate pentru cinci ani. Conform acestuia, în primul rând trebuie determinată localizarea precisă a monumentelor, apoi stabilite limitele siturilor și zona lor de protecție. În paralel este necesară comunicarea constantă și corelarea demersurilor cu Institutul Național

al Patrimoniului, Direcțiile Județene de Cultură, precum și autoritățile locale și județene, pentru stabilirea regimului juridic al terenurilor, includerea lor în viitoarele documentații de urbanism și strategii de dezvoltare, în vederea punerii în valoare și monitorizării adecvate a acestora.

MNCR este instituția responsabilă, conform OMC 2254/13.04.2016, cu segmentul de Est al Limesului dacic, adică segmentului ce se întinde pe teritoriul județelor Mureș, Harghita și Covasna. Contrar OMC nr. 2812/27.11.2014, prima finanțare a activităților Programului Național Limes a avut loc abia în a doua jumătate a anului 2016. Cu această ocazie MNCR i s-au acordat în anul 2016, 80 mii lei, ceea ce reprezintă o cotă de 10% din suma totală alocată programului (www.limesromania.ro/ro/articole/publicatii/raport-de-activitate-2016.html). În limita acestei sume, MNCR a coordonat cercetările și a centralizat rezultatele acestora în sud-estul și estul Transilvaniei. Contrar Articolului 4 (1) d) din OMC 2812/27.11.2014, s-au alocat mijloace financiare doar pentru titlul 20 „Bunuri și servicii”, fără să existe posibilitatea dotării muzeului cu echipamente moderne de cercetare, ce ar fi putut permite cercetări independente ale echipei de proiect din cadrul MNCR. Finanțarea: MCIN: 2016 – 80.000 lei.

Anul 2016

► Proiect: **Cercetări non-invazive în zona castrului roman și a așezării civile adiacente de la Brețcu, jud. Covasna.**

Lider de proiect: Al. Popa. Colectiv: D. Buzea, D. Ștefan, M.M. Ștefan.

Activități:

- Cercetarea magnetometrică de variație a susceptibilității magnetice a solului;
- Cercetarea aeriană cu ajutorul UAV (drone cu camere foto, camere video și receptoare GPS);
- Procesare de ortofotoplanuri și DEM.

Rezultate:

- 3 planuri magnetometrice ale siturilor,
- 3 ortofoto planuri ale siturilor și împrejurimilor acestora,
- Model digital al terenului,
- Colecții de fotografii și video aeriene.

► Proiect: **Cercetări non-invazive în zona castrului roman Boroșneu Mare, jud. Covasna.** Lider de proiect: Al. Popa. Colectiv: D. Buzea, D. Ștefan, M.M. Ștefan.

Activități:

• Cercetarea aeriană cu ajutorul UAV (drone cu camere foto, camere video, și receptoare GPS);

- Procesare de ortofotoplanuri și DEM.

Rezultate:

- ortofotoplan de 10 Ha,
- model digital al terenului de 10 Ha.
- 100 imagini aeriene,
- 1,5 min. cu secvențe video,

► Proiect: **Cercetări non-invazive în zona castrului roman Olteni, jud. Covasna).** Lider de proiect: Al. Popa. Colectiv: D. Buzea, D. Ștefan, M.M. Ștefan.

Activități:

• Cercetarea magnetometrică de variație a susceptibilității magnetice a solului;

• Cercetarea aeriană cu ajutorul UAV (drone cu camere foto, camere video, și receptoare GPS);

- Procesare de ortofotoplanuri și DEM.

Rezultate:

- Ortofotoplan de 20 Ha,
- Model digital al terenului de 20 Ha,
- 200 imagini aeriene,
- 2 min. secvențe video.

► Proiect: **Cercetări non-invazive în zona presupusului castru roman Baraolt, jud. Covasna.** Lider de proiect: Al. Popa. Colectiv: D. Buzea, D. Ștefan, M.M. Ștefan.

Activități:

• Cercetarea magnetometrică de variație a susceptibilității magnetice a solului;

• Cercetarea aeriană cu ajutorul UAV

(drone cu camere foto, camere video, și receptoare GPS);

- Procesare de ortofotoplanuri și DEM.

Rezultate:

- 120 imagini aeriene,
- 2 min. cu secvențe video,
- ortofotoplan al terenului de 15 Ha.
- model digital al terenului de 15 Ha.

► Proiect: **Cercetări non-invazive în zona castrului roman Călugăreni, jud. Mureș.** Lider de proiect: Al. Popa. Colectiv: D. Buzea, D. Ștefan, M.M. Ștefan.

Activități:

• Cercetarea magnetometrică de variație a susceptibilității magnetice a solului;

• Cercetarea aeriană cu ajutorul UAV (drone cu camere foto, camere video, și receptoare GPS);

- Procesare de ortofotoplanuri și DEM.

Rezultate:

- 100 imagini aeriene,
- 1,5 min. cu secvențe video,
- ortofotoplan al terenului de 10 Ha,
- model digital al terenului de 10 Ha.

► Proiect: **Cercetări non-invazive în zona castrului roman Brâncovenești, jud. Mureș.** Lider de proiect: Al. Popa. Colectiv: D. Buzea, D. Ștefan, M.M. Ștefan.

Activități:

• Cercetarea magnetometrică de variație a susceptibilității magnetice a solului;

• Cercetarea aeriană cu ajutorul UAV (drone cu camere foto, camere video, și receptoare GPS);

- Procesare de ortofotoplanuri și DEM.

Rezultate:

- 100 imagini aeriene,
- 1,5 min. cu secvențe video,
- ortofotoplan de 10 Ha,
- model digital al terenului de 10 Ha.

► Proiect: **Cercetări non-invazive în zona castrului roman Sărățeni, jud. Mureș.** Lider de proiect: Al. Popa. Colectiv: D. Buzea, D. Ștefan, M.M. Ștefan.

Activități:

- Cercetarea magnetometrică de variație a susceptibilității magnetice a solului;
- Cercetarea aeriană cu ajutorul UAV (drone cu camere foto, camere video, și receptoare GPS);

- Procesare de ortofotoplanuri și DEM.

Rezultate:

- 100 imagini aeriene,
- 1,5 min. cu secvențe video,
- ortofotoplan de 10 Ha,
- model digital al terenului de 10 Ha.

► Proiect: **Cercetări non-invazive în zona castrului roman *Inlănceni*, jud. Harghita**. Lider de proiect: Al. Popa. Colectiv: D. Buzea, D. Ștefan, M.M. Ștefan.

Activități:

- Cercetarea magnetometrică de variație a susceptibilității magnetice a solului;
- Cercetarea aeriană cu ajutorul UAV (drone cu camere foto, camere video, și receptoare GPS);

- Procesare de ortofotoplanuri și DEM.

Rezultate:

- 100 imagini aeriene,
- 1,5 min. cu secvențe video,
- ortofotoplan de 10 Ha,
- model digital al terenului de 10 Ha.

► Proiect: **Cercetări non-invazive în zona castrului roman *Sânpaul*, jud. Harghita**. Lider de proiect: Al. Popa. Colectiv: D. Buzea, D. Ștefan, M.M. Ștefan.

Activități:

- Cercetarea magnetometrică de variație a susceptibilității magnetice a solului;
- Cercetarea aeriană cu ajutorul UAV (drone cu camere foto, camere video, și receptoare GPS);

- Procesare de ortofotoplanuri și DEM.

Rezultate:

- 200 imagini aeriene,
- 2 min. cu secvențe video,
- ortofotoplan al terenului de 30 Ha,
- model digital al terenului de 30 Ha.

► Proiect editorial: Realizarea unui studiu ***Strategie de promovare a Sectorului de Est al Limesului Daciei romane în condițiile unui mediu cultural bilingv româno – maghiar***. Lider de proiect: Al. Popa. Colectiv: A. Chiricescu.

Rezultate:

- Volum 30 pagini,

► Proiect: Elaborarea și publicarea unui volum *A. Popa/Z. L. Bordi, Studii asupra granițelor romane din Dacia. Fortificația de la Comolău. Studii și Cercetări asupra frontierelor Imperiului Roman de pe teritoriul României 1*

Rezultate:

- Volum publicat (Editura Mega, Cluj-Napoca 2016) 215 p.

Perspective de valorificare:

- Rezultatele cercetărilor efectuate în cadrul Programului vor folosite pentru fundamentarea valorii mondiale a Limesului Daciei;

• Toate rezultatele obținute în cadrul Programului vor putea fi folosite în scopuri statutare ale MNCR, servind în special pregătirii unor proiecte de valorificare expozițională a cercetărilor științifice efectuate de diferitele colective de cercetare.

Valorificarea rezultatelor proiectului în 2016:

• Volum: Al. Popa – Zs. L. Bordi, Studii asupra granițelor romane din Dacia. Fortificația de la Comolău 1, Studii și Cercetări asupra frontierelor Imperiului Roman de pe teritoriul României (Cluj-Napoca 2016)

• Articol: Al. Popa, Limes vs. römische Grenze im Südosten Siebenbürgens, in: C. Höpken - S. Pánczél (Hrsg.), Introduction to the Eastern Limes of Roman Dacia. Digitizing the Roman Limes Sector: Brâncovești-Sărățeni (Târgu Mureș 2015-2016) sub tipar.

• Articol: Al. Popa, Bronzenes Wasch- und Badegeschirr am Rande der römischen Welt: Überlegungen zu einer Grup-

pe römischer Bronzegefäße jenseits der Provinzgrenzen Dacia und Moesia Inferior, in: H.-U. Voß - N. Müller-Scheeßel (Hrsg.), Archäologie zwischen Römern und Barbaren. Zur Datierung und Verbreitung römischer Metallarbeiten des 2. und 3. Jahrhunderts n. Chr. im Reich und im Barbaricum – ausgewählte Beispiele (Gefäße, Fibeln, Bestandteile militärischer Ausrüstung, Kleingerät, Münzen) (Bonn 2016) 423-432

• Articol: Al. Popa, Despre culturi arheologice și identități etnice de la granițele provinciei romane Dacia. Studiu de caz: cultura Lipița versus costobocii, Acta Musei Tutovensii 12, 2016, 133-146

• Articol: Al. Popa, Untersuchungen zum Fundbestand und zur Verbreitung der kaiserzeitlichen Glasgefäße jenseits der römischen Provinzgrenzen von Dacia und Moesia Inferior, in: V. Cojocar - A. Rubel (Hrsg.), Mobility in Research on the Black Sea Region (Cluj-Napoca 2016) 482-529.

► Programul Granița de est a Daciei (finanțat de UEFISCDI)

Proiectul a fost început în anul 2011 și finalizat în anul 2016.

Proiecte culturale subsumate

Programului: *Granița de est a Daciei*

Lider Program: Al. Popa. Echipa: A. Chiricescu, Zs. L. Bordi (Sf. Gheorghe), M. Neamțu, B. Al. Venedict, K. Kavruk, E. Filip, L. Dănilă și E. Delczeg.

Activități în anul 2016:

• Sistematizarea documentației științifice (Al. Popa)

• Elaborarea publicațiilor finale (Al. Popa, Zs. L. Bordi)

• Diseminarea publică a rezultatelor (Al. Popa, A. Chiricescu)

Rezultate:

• Pagina <http://limes.rdsweb.ro>

• Raport final al proiectului.

Valorizarea rezultatelor:

Anul 2015

Publicații:

1. A. Popa, Untersuchungen zu den römisch-barbarischen Kontakten östlich der römischen Provinz Dacia. Antiquitas III 47, editura Dr. Rudolf Habelt (Bonn 2015) ISBN 978-3-7749-3884-7. Cartea a fost premiată de Asociația Cercetătorilor Români „Ad Astra” (<http://premier.ad-astra.ro/?p=330>).

2. A. Popa, Interdisziplinäre Forschungen im Auxiliarkastell von Brețcu im südöstlichen Siebenbürgen. În: L. Vagalinski/N. Sharankov (Hrsg.), XXII International Limes Congress 2012 - Bulgaria - Roman Empire Frontiers (Rousse/Bulgaria 2015) 829-838.

3. A. Popa, Multidisciplinary Researches and the Question of Archiving the Analyzed samples and their Results. Case Study: the Roman Camps from South-east Transylvania. În: S. Musteață/Ș. Căliniuc (Hrsg.), Current Trends in Archaeological Heritage Preservation: National and International Perspectives. Proceedings of the international conference, Iași, Romania, November 6–10, 2013. BAR International (Oxford 2015) 105-110.

4. A. Popa, Castrul roman de la Baraolt? Contribuții la repertoriul arheologic al județului Covasna. Angustia 19, 2015, 163-174.

Conferințe științifice:

1. A. Popa, Römische Stationen jenseits des Limes und die Frage der römisch-barbarischen Kulturkontakte beidseits der Ostkarpaten, Zwischen den Kulturen – Zur Rolle von Individuen und Akteuren im Kulturkontakt (Between Cultures – Individuals and Actors of Cultural contact), Roma, 2-5.12.2015.

2. A. Popa, Prospekțiuni geomagnetice în situl roman de la Baraolt, jud. Covasna, Simpozion „ArheoVest”: Interdisciplinari-

tate în Arheologie și Istorie, ediția a III-a: In Memoriam Florin Medeleț (1943-2005), Timișoara, 27-29.11.2015.

3. A. Popa, Despre problema zidului dublu din castrul roman de la Brețcu: contribuția prospecțiunilor geomagnetice recente", Simpozionul Național „Vasile Pârvan”, Muzeul Județean Bacău, 7-9.10.2015.

4. A. Popa, Din nou despre presupusul castru roman de la Baraolt, Simpozionul Noi rezultate ale cercetărilor pe limesul Daciei romane” Muzeul județean Argeș, 29-30.10.2015.

5. A. Popa, Date noi privind planimetria castrului de la Mălăiești. Rezultatele preliminare ale prospecțiunilor geofizice, Simpozionul „Noi rezultate ale cercetărilor pe limesul Daciei romane” Muzeul județean Argeș, 29-30.10.2015.

6. A. Popa, Quo vadis after BSUDRA? „Perspectives of the researches regarding roman-barbarian relations north and north-west of Pontus Euxinus”, Final Meeting of the Project “BSUDRA Black Sea Unity and Diversity in the Roman Antiquity”, Istanbul 30.9.-2.10.2015.

7. A. Popa, Roman Finds beyond the-Roman Limes: about so called „Roman Imports” from the Region/Area between Carpathians Mountains and Black Sea in the time of Province Dacia (106-275AD), 7th Scientific Workshop – Autochthonous, Greek, Roman and Barbarian Population in the Pontus Euxinus during the Roman Period - Black Sea – Unity and Diversity in the Roman Antiquity, Sulina, 10-13.6.2015.

8. A. Popa, The Roman Limes as a border zone between Roman Dacia and the Barbarian Population north of the Pontus Euxinus, 7th Scientific Workshop Autochthonous, Greek, Roman and Barbarian Population in the Pontus Euxinus during the Roman Period – Black Sea –Unity and Diversity in the Roman Antiquity, Sulina, 10-13.6.2015.

Lecții publice:

1. Granița de Est a Daciei romane, liceului Teoretic „M. Eliade”, Întorsura Buzăului, 27.11.2015.

2. Romanii în SE-Transilvaniei și istoria provinciei Dacia, Școala gimnazială Ghimbav, jud. Brașov, 11.11.2015.

3. Spectrometria în cercetările Limesului roman din Dacia, Școala gimnazială Ghimbav, jud. Brașov, 11.11.2015.

4. Spectrometria și arheologia în cercetarea Limesului roman din Dacia, Școala gimnazială „Avram Iancu” din Covasna, 9.11.2015.

5. Limesul roman din Estul Daciei și aplicațiile cu spectrometrul mobil, Colegiul Național „Octavian Goga”, Miercurea-Ciuc, 5.11.2015.

6. Prospecțiunile arheologice de pe limesul de est al Daciei romane și relevanța acestora pentru reconstrucția landșafturilor de către arhitecți”, Lecția publică în fața participanților cursului de restaurare a clădirilor de patrimoniu, organizat de Fundația Kálnoky în colaborare cu International Network for Traditional Building, Architecture & Urbanism, Micloșoara, jud. Covasna, 11.9.2015.

7. Relațiile romanilor cu vecinii lor de la est de provincia Dacia: considerații privind structura și dinamica așa-ziselor „importuri romane” în barbaricum”, Zilele Andrei Șaguna, Sf. Gheorghe, 26-27 iunie 2015.

8. Metoda focus-grupului în elaborarea unei expoziții tematice. Studiu de caz: „Limesul de est al Daciei Romane”: Expoziție cu și pentru elevii de gimnaziu”, Zilele Andrei Șaguna, Sf. Gheorghe, 26-27 iunie 2015.

9. Die römische Grenze im Ostdakien: ein Forschungsprojekt des MNCR”, Prezentare publică a proiectului la „Romanization Roundtable”, organizată de Institutul de Arheologie Iași, 4-7.6.15.

10. Granița de Est a Daciei Romane”, Prezentare adresată unui grup de maste-

ranzi de la Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” din Chișinău, aflați în vizită la Sf. Gheorghe, 16.05.2015.

Anul 2016:

Lucrări științifice publicate:

1. Popa, Zs. L. Bordi, *Studii asupra granițelor romane din Dacia. Fortificația de la Comolău. Studii și cercetări asupra Frontierelor Imperiului Roman de pe teritoriul României*, Cluj-Napoca 2016, ISBN 978-606-543-757-9.

Lucrări științifice realizate și aflate sub tipar:

1. Al. Popa, *Überlegungen zur Romanisierung jenseits des dako-moesischen Limes im Spannungsfeld zwischen Schulbuch, Fachwissenschaft und Politik*, predat la Volumul cu lucrările Mesei Rotunde de la EAA 2014 (Istanbul), editat de A. Rubel la editura Archaeopress Oxford, în cadrul proiectului „The Other in Action. The Barbarization of Rome and Romanization of the World” PN II PCE 2012 4 490.

2. Al. Popa, *Überlegungen zur Erkennung kultureller und ethnischer Identitäten in Dakien und angrenzenden Gebieten*, predat la Volumul care conține lucrările Conferinței organizate la Iași în anul 2014, editat de A. Rubel la editura Archaeopress Oxford în cadrul proiectului „The Other in Action. The Barbarization of Rome and Romanization of the World” PN II PCE 2012 4 490.

3. Al. Popa, *Limes vs. römische Grenze im Südosten Siebenbürgens*. In: C. Höpken/S. Pánczél (Hrsg.), *Introduction to the Eastern Limes of Roman Dacia. Digitizing the Roman Limes Sector: Brâncovenești-Săvățeni (Târgu Mureș 2015-2016)*, volumul editat în cadrul Proiectului „Digitizing the Roman Limes...” PN II ID PCE 2012 4 618.

Lucrări științifice elaborate, depuse la Arhiva MNCR:

1. V. Cavruc, *Preistoria sud-estului Transilvaniei*. Lucrare elaborat în cadrul proiectului UEFISCDI „Römische Grenze im Osten der Provinz Dacia”, Arhiva Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni (Sf. Gheorghe 2016).

2. M.M. Ștefan, A. Chiricescu, *Atlas Digital al Daciei Romane, Aplicație software pentru prezentarea și promovarea Graniței romane în estul provinciei Dacia*, elaborată în cadrul proiectului UEFISCDI „Römische Grenze im Osten der Provinz Dacia”, Arhiva Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni (Sf. Gheorghe 2016).

3. D. Ștefan, *Studiu de arheologie aeriană de la mică altitudine al Castrului roman de la Brețcu*. Documentație științifică, elaborată în cadrul proiectului UEFISCDI „Römische Grenze im Osten der Provinz Dacia”, Arhiva Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni (Sf. Gheorghe 2016)

4. D. Ștefan, *Studiu de arheologie aeriană de la mică altitudine al Castrului roman de la Comolău*. Documentație științifică, elaborată în cadrul proiectului UEFISCDI „Römische Grenze im Osten der Provinz Dacia”, Arhiva Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni (Sf. Gheorghe 2016).

Comunicări științifice:

1. Al. Popa, *Einige Anmerkungen zur römischen auswärtigen Politik jenseits des dako-moesischen Limes*, la conferința internațională “Grenzerfahrung und Erfahrungsgrenzen. Zur Archäologie und Geschichte von Interaktion in der europäischen Frühgeschichte”, Römisch-Germanische Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts, Frankfurt am Main, 12.-15.09.2016.

2. Al. Popa, *Fortificația de piatră de la Comolău la 200 ani de la prima atestare documentară: castru roman sau cetate barbară*, Comunicare susținută în cadrul Sesiunii Internaționale de Comunicări științifice

„Arheologia mileniului I p.Chr.”, organizate de Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova, Ploiești, 25-27.08.2016

3. Al. Popa, *Das römische Militärlager bei Bretcu im südöstlichen Siebenbürgen: Ergebnisse und Perspektiven interdisziplinärer Forschungen am Limes Dacicus orientalis*. Comunicare susținută la Colloquium Praehistoricum, Universitatea din Regensburg/Germania, 01.06.2016.

Perspective de valorificare pe termen scurt (2017-18):

1. Elaborarea și publicarea monografiilor de situri separate, precum și a studiu-

lui sintetic despre frontiera romană din sud-estul provinciei Dacia

Perspective de valorificare pe termen mediu (2018 – 23):

1. Extinderea expoziției tematice bilingve pentru școlile din sud-estul Transilvaniei despre Frontiera romană din sud-estul Daciei romane

2. Integrarea rezultatelor cercetărilor în documentația necesară nominalizării sectorului de est a Daciei romane în Lista tentativă a patrimoniului mondial UNESCO.

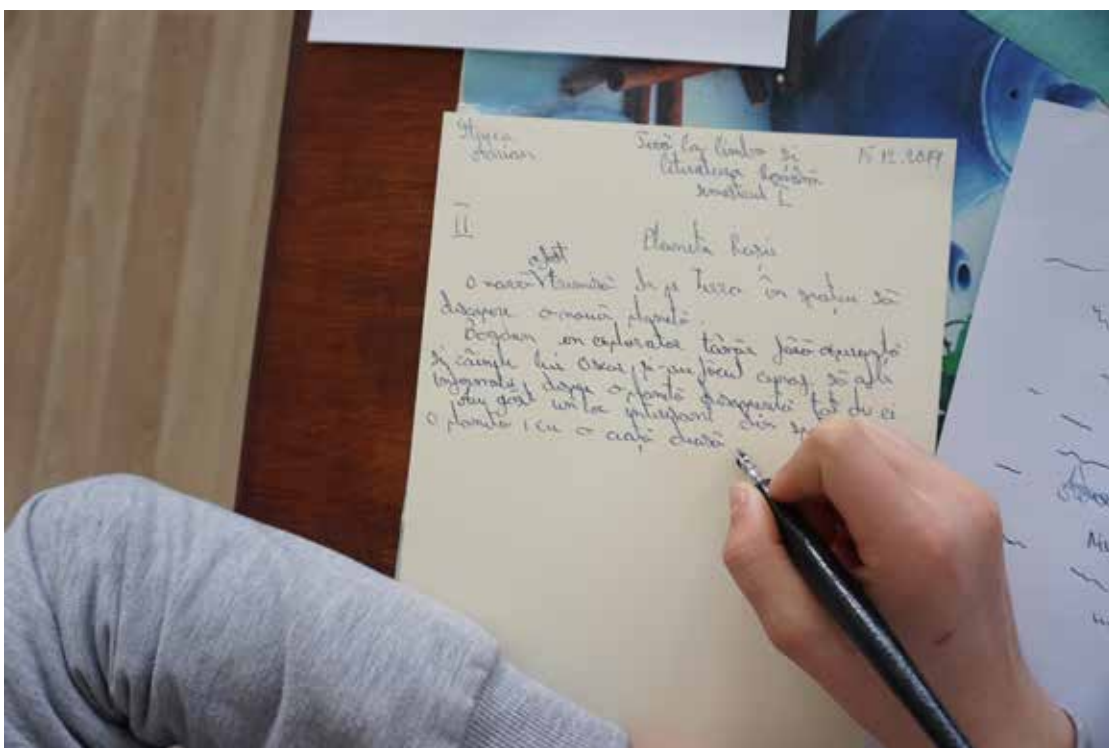
Atelier de scriere cu pana la Prima Școală Românească, 2015

Atelier de scriere cu pana

Atelier de scriere pe tăblițe la Prima Școală Românească, 2015

Atelier de scriere cu tocul

Ateliere de modelare manuală a lutului, 2016

Ateliere de modelare manuală a lutului, 2016

Atelier de quilling

Atelier de încondeiat ouă, 2016

Cupa Buzaielor la Baschet, 2015

Început de joc – Oina

Cupa Buzaielor la Oină, ediția a VI-a

Evenimentul cultural-literar "Ziua Limbii Române", 2016

Proiectul "Ilustrăm o povestire de Romulus Cioflec", 2016

Evenimentul cultural-literar "La umbra nucului batrân"

Proiect de pedagogie muzeală „Scriitorul ROMULUS CIOFLEC la aniversare”

Ziua Cetății Zânelor ediția 1, 2016

Evenimentul cultural-literar "La umbra nucului bătrân"

Ultimul clopoțel la Prima Școală Românească

Mica Unire la Muzeul Oltului și Mureșului Superior

Vizitatori la sediul central M.N.C.R.

Proiectul "Ziua Culturii Române", MOMS, 2016

Școala Altfel, 2016

Școala Altfel la Prima Școală Românească

Școala Altfel la sediul central M.N.C.R.

ZBOR ziduri bastioane orașe ruine

Mai aproape de cetățile dacice din estul Transilvaniei

Jigodin, Harghita

În dreptul trecătorii Oltului de la Jigodin, la o veche intersecție de drumuri montane, s-a coagulat, începând cu secolul II a. Chr., o grupare compactă de așezări și cetăți, ce în decursul secolului I a. Chr. a trecut printr-o etapă importantă de organizare teritorială. Atunci s-au ridicat incinte cu zid de piatră, s-au nivelat piscuri stâncoase și s-au pus bazele unui sistem de fortificație și turnuri pentru controlul drumurilor și pasurilor locale.

Descoperirea tezaurului de cupe de argint aurite și de podobe de la Sâncrăieni, în vecinătatea sitului de la Jigodin I, nu dovedește doar simpla existență a unei forme de autoritate ce exploata tranzitul est-vest, controlând cel mai important vad peste Olt în mijlocul unei întinse zone mălăinoase, dar pare să indice funcționarea, în zonă, a unor solidarități simbolice colective, recunoscute la scară regională.

Fie că alegem să interpretăm tezaurul ca proprietatea unui dinast local ori trusoul ritualic al unei practiciene a unui cult, numărul mare de piese (15 cupe întregi sau fragmentare) și varietatea lor tipologică sugerează o diversitate a surselor de proveniență, dezvăluind complexitatea unei rețele de relații sociale, cu punctul focal în locul care astăzi se numește Jigodin-Băl, Harghita.

Tezaurul de la Sâncrăieni
piesele se află în patrimoniul
Muzeului Național de Istorie a
României

Aurul și Argintul
Clasic al Romanilor

Vedere spre sud a sitului Oltului de la Jigodin, desen de Radu Oltean

Proiect derulat de
Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni
În parteneriat cu
Asociația Culturală „Cetatea Dacică - Valea Zănelor”
Asociația Cultural-Științifică „Carpați Răsăriteni”

Partener
Muzeul Național de Istorie a României

Poster Expoziția ZBOR 2016, Sâncrăieni-Jigodin

Expozitia ZBOR 2016, Casa Romulus Cioflec

Proiectul Turca voluntariat pentru patrimoniu, 2016

Noaptea Muzeelor la Muzeul Oltului și Mureșului Superior

Evenimentul Noaptea Muzeelor

Olimpiada de meșteșuguri artistice tradiționale, ediția XXI, MOMS, 2016

Atelier de țesut